
ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის რეგიონალურ ბიუროში 2014 წლის 23 ოქტომბერს გამართული საჯარო დისკუსია თემაზე:

„როგორ დავიცვათ პირადი ცხოვრება?“

ძირითადი მომხსენებლები:

გიორგი მშვენიერაძე - საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივის გამგეობის წევრი

თამარ ქალდანი - პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორი

ზვიად ქორიძე - ჟურნალისტი

მოდერატორი:

თათული თოდუა, იურისტი, ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია

თათული თოდუა - მოგესალმებით. სამწუხაროდ დღეს ჩვენი აუდიტორია არ არის მრავალრიცხოვანი, რაც ალბათ მიანიშნებს კიდევ იმაზე, თუ როგორ აღიქვამს საზოგადოება პირადი ცხოვრების უფლების დაცვის საკითხებს. ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის მოსაზრებით ეს ძალიან მნიშვნელოვანი საკითხია, თუმცა სამწუხაროდ საჯარო დისკუსიების საგანი ხშირად არ ხდება. სწორედ ამიტომ ფონდმა გადაწყვიტა განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო ამ თემისთვის და დისკუსიისთვის დღეს ამ საგანზე ემასპინძლა.

დისკუსიის სახელწოდებაა: „როგორ დავიცვათ პირადი ცხოვრება?“ პირადი ცხოვრების დაცვის საკითხები ძირითადად ორ ჭრილში განიხილება: სახელმწიფოსა და კერძო პირს შორის ურთიერთობის და თავად საზოგადოებაში კერძო პირებს შორის ურთიერთობის მიმართულებით.

ბოლო პერიოდში მნიშვნელოვანი წინსვლა და განვითარება შეიმჩნევა ამ უფლებასთან დაკავშირებით. ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლომ წელს გამოიტანა ძალიან მნიშვნელოვანი პრეცედენტული გადაწყვეტილება, რომლითაც მოხდა პირადი ცხოვრების უფლების ქვეშ შემავალი ერთ-ერთი კომპონენტის, უფლების - იყო დავიწყებული, აღიარება. ამ უფლებას მოიხსენიებენ როგორც „მარტოდ ყოფნის უფლებას“, და მართლაც განუზომელია მისი როლი როგორც თითოეული ადამიანის, ისე მთელი საზოგადოების ცხოვრებაში.

მიუხედავად იმისა, რომ მსოფლიოში საკმაოდ გაფართოვდა თვალსაზრისი ამ უფლების შესახებ, დროდადრო უზრუნდება ხოლმე დისკუსიები იმ საკითხს, თუ რატომ არის მნიშვნელოვანი პირადი ცხოვრების დაცვა. სულ რამდენიმე დღის წინ ერთ-ერთ ონლაინ-რესურსზე გადავაწყვი ვიდეოს სწორედ ამ სახელწოდებით. ეს იყო ვიდეო მოხსენება, რომელსაც უძღვებოდა ერთ-ერთი ამერიკელი ჟურნალისტი. ეს დებატები ამერიკაში გამოიწვია სნოუდენის სკანდალმა, რომლის მიხედვითაც გასაჯაროვდა ინფორმაცია იმ პრაქტიკის შესახებ, რომელსაც სახელმწიფო ეწეოდა ფარული თვალთვალისა და მიყურადების სახით. ამერიკული საზოგადოების გარკვეული ჯგუფი იმასაც ამტკიცებდა, რომ ზოგადად ეს არ არის საშიში პრაქტიკა, ვინაიდან დასამალი აქვთ მხოლოდ ტერორისტებს ან იმ ადამიანებს, ვისაც აქვს ცუდი განზრახვები. და სწორედ ამ განვითარებულ ეპოქაში ამერიკული საზოგადოება ისევ მიუბრუნდა ამ საკითხს, რადგან ის სხვადასხვა სახით წამოიჭრება ხოლმე დისკუსიებში.

საქართველოც გარკვეულწილად ეხმაურება ამ თემაზე გლობალურ დონეზე მიმდინარე დებატებს. 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ აქტუალური იყო დიდძალი ვიდეო არქივის განადგურების საკითხი. ამ დებატებმა მოგვიანებით კანონპროექტის განხილვის სახით საქართველოს პარლამენტშიც გადაინაცვლა. სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებმა წამოიწყეს კამპანია „ეს შენ გეხება!“ და ეს თემა საკმაოდ მასშტაბურად გაიშალა. ეს თემა ეხება პირადი ცხოვრების უფლების სწორედ იმ ასპექტს, რომელიც ადამიანისა და სახელმწიფოს შორის ურთიერთობასა და სახელმწიფოს მიერ ინდივიდის შესახებ ინფორმაციის მოგროვებას უკავშირდება. თუმცა ეს ამ უფლების მხოლოდ ერთ-ერთი კომპონენტია. ასევე მნიშვნელოვანია მედიის მგრძობელობა ამ საკითხების მიმართ, როგორ ურთიერთქმედებაშია იგი ამ

უფლებასთან და რამდენად შეესაბამება მისი საქმიანობა სტანდარტებს. ასევე ძალიან მნიშვნელოვანია საზოგადოების მიერ ამ უფლების აღქმა.

დღეს, როდესაც ასე მწვავედ დგას ქართული საზოგადოების წინაშე ქალთა მკვლელობების, ქალთა მიმართ ძალადობის პრობლემა, ხშირად ვისმენთ ხოლმე, რომ ეს არ არის ის საქმე, რომელშიც სახელმწიფო უნდა ჩაერიოს, რადგან ოჯახური ძალადობა პირადი ცხოვრების უფლებადაც კი არის გაგებული, ეს არის ოჯახის საქმე, რომელშიც საზოგადოება არ უნდა ჩაერიოს. როდესაც ასეთი განსხვავებული მოსაზრებები ისმის, ჩნდება ლეგიტიმური კითხვები, რამდენად სწორად არის გაგებული საზოგადოებაში პირადი ცხოვრების უფლება და რამდენად მივაკუთვნებთ მას მართლაც იმ საკითხებს, რომლებიც ამ უფლების სფეროში შედის თუ გვაქვს ცნებათა აღრევა.

დღევანდელ დისკუსიაზე შევეცდებით ვუპასუხოთ ისეთ შეკითხვებს, როგორც არის ამ უფლების ფარგლები, რა არის ჩვენი ისტორიული გამოცდილება, რომელიც განსაკუთრებულ კულტურულ ელფერს სძენს ამ საკითხს საქართველოში, როგორია ის ძირითადი პრინციპები, რომელსაც უნდა დაეფუძნოს სახელმწიფოს პოლიტიკა ამ მიმართულებით და ა. შ.

წარმოგიდგინებ მომხსენებლებს: თამარ ქალდანი - პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორი, გიორგი მშვენიერაძე - ორგანიზაციის, „საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივა“, გამგეობის წევრი და ჟურნალისტი ზვიად ქორიძე.

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორი საკმაოდ ახალგაზრდა ინსტიტუტია და წელიწადზე ცოტა მეტი ხანია, რაც ფუნქციონირებს. პერსონალური მონაცემების დაცვა არის პირადი ცხოვრების უფლების ერთ-ერთი კომპონენტი და შეეხება პირების შესახებ ინფორმაციის დაცვას, როგორც სახელმწიფო ისე კერძო სექტორში. ამიტომ საინტერესოა თამარის ხედვა, რა არის ის ძირითადი პრინციპები, რომლებიც განსაზღვრავენ დღეს პერსონალური მონაცემების დაცვის საკითხებს. ქალბატონო თამარ, თქვენი აზრით რამდენად აქვს საზოგადოებას და სახელმწიფოს სერიოზულად აღქმული ეს თემა, რამდენად პრიორიტეტულია სახელმწიფოსთვის პერსონალური მონაცემების დაცვის საკითხი, განსაკუთრებით ბიუჯეტის განხილვის კრილში, რასთან დაკავშირებითაც უკვე გვსმენია უკმაყოფილება ამ ნაწილში მთავრობის გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებით.

თამარ ქალდანი - თათულიმ რამდენიმე მნიშვნელოვანი საკითხი წამოჭრა. ვიდრე დავსვამდეთ კითხვას, როგორ უნდა დავიცვათ, ვფიქრობ მნიშვნელოვანია, ვიკითხოთ, რატომ უნდა დავიცვათ, იმიტომ რომ ეს არის საწყისი. უნდა დავიცვათ იმიტომ რომ პირადი ცხოვრების დაცვა ისეთივე მრავალფეროვანი, კომპლექსური და მნიშვნელოვანია, როგორც თავად პირადი ცხოვრება. ინდივიდი თავად განსაზღვრავს რა არის მისი პირადი სივრცე. ეს არის ამ უფლების თავისებურება, რომ ერთი ადამიანის პირადი ცხოვრების ფარგლები შეიძლება განსხვავდებოდეს მეორე ადამიანის პირადი ცხოვრების ფარგლებისგან, ყველას განსხვავებული აღქმა აქვს. ასევე მნიშვნელოვანია იმიტომ, რომ დიდია ინტერესი ადამიანის პირადი ცხოვრებისადმი და ეს ინტერესი არა მარტო სახელმწიფოს, არამედ დიდ კორპორაციებს თანამედროვე სამყაროში საკმაოდ ეზრდებათ. მაგალითად 2011 წელს

ევროპელი მოქალაქეების პერსონალური მონაცემების დამუშავების შედეგად მოპოვებული თანხა იყო 315 მილიარდი, 2020 წლისთვის კი ერთ ტრილიონს მიაღწევს.

მონაცემები ძალიან მნიშვნელოვანია სხვადასხვა პროექტების დაგეგმვისას, მედიკამენტების, ახალი ტექნოლოგიების გამოგონებისას. რაც მეტი იცი მომხმარებელზე, მით უფრო კარგად შეგიძლია პროდუქტის გათვლა, ამიტომ ეს არ არის მარტო სახელმწიფოს ინტერესი, მარტო მეორე ადამიანის ცნობისმოყვარეობის საკითხი. ეს 21-ე საუკუნის ტექნოლოგიების განვითარების თანმდევი პროცესია. აქედან გამომდინარე უჩნდებათ ადამიანებს არა მარტო პირადი სივრცის დაცვის, არამედ პერსონალური მონაცემების ანუ მათი საკუთრების დაცვის მოთხოვნა და ამბობენ, რომ ვიდრე მის საკუთრებაში, მის ბინაში შეხვალ, ვიდრე გაიგებ ვინ არის და რით სულდგმულობს და რას აკეთებს, ის მაინც უნდა უთხრა, ამას რა მიზნით აკეთებ და მას რა უფლებები გააჩნია. ეს არის ერთი ასპექტი, რომელიც დღევანდელ კაცობრიობას ადარდებს.

მეორე საკითხია ადამიანის პირად ცხოვრებაში ჩარევის გამარტივებული ფორმა. თუნდაც ვიდრე თვალთვალი, რომელიც საკმაოდ გავრცელებული სისტემაა და იძლევა უამრავი ინფორმაციის შეკრების შესაძლებლობას, მონაცემებზე ხელმისაწვდომობა, ინფორმაცია განხორციელებულ ზარებზე, რა ვებ-გვერდებს ვნახულობთ, რა არის ჩვენი ინტერესის სფერო. არა მარტო შინაარსი, არამედ თავად კომუნიკაციაც საინტერესო მოვლენაა ხოლმე და მის მიმართ ინტერესიც საკმაოდ მზარდია. აქედან გამომდინარე ნებისმიერ პროგრესს თან მოყვება რაღაც ტიპის რისკები და ისინი ყველაზე მეტად ადამიანებმა გამოცადეს საკუთარ თავზე, შეაფასეს და გაუჩნდათ უფლებების დაცვის მოთხოვნები. ეს არ არის მხოლოდ კონსტიტუციის ფარგლები, მარტო სახელმწიფოს კი არ შეუძლია ჩემი პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის დარღვევა, არამედ მას აკისრია პოზიტიური ვალდებულება, დაარეგულიროს ქვეყანაში ეს საკითხები, მაგალითად კრიმინალიზება მოახდინოს და დანაშაულად გამოაცხადოს სხვის მიერ ჩემი კომუნიკაციის უკანონო ხელყოფა ან ჩემს პირად ცხოვრებაში ჩარევა.

უფლებამ იყო დავიწყებული, დიდი დებატები გამოიწვია. ზოგს სათაური არ მოსწონს, ზოგისთვის გაუგებარია, როგორ უნდა დაგივიწყონ. როდესაც ვინმეზე ვამბობთ, რომ იქნა დავიწყებული, იმას კი არ ნიშნავს, რომ ადამიანებს ვთხოვთ დაივიწყონ ამა თუ იმ ადამიანის მიერ ჩადენილი რაიმე ქმედება, ვთხოვთ მანქანებს, ტექნოლოგიებს დაგვივიწყონ და თავად განვსაზღვროთ, რომ არ გვსურს ჩვენს შესახებ ინფორმაცია იძებნებოდეს.

აუცილებლად უნდა აღვნიშნოთ განსხვავებული სტანდარტი, რომელიც უკავშირდება საჯარო პირს, თანამდებობის პირს და ა. შ. თანამდებობის პირი, ან ვინმე, ვინც გადაწყვეტს იყოს ცნობადი სახე, ბუნებრივია, რომ უფრო ნაკლებად სარგებლობს ამ უფლებით, ვიდრე რიგითი მოქალაქე, რომელსაც გადაწყვეტილი აქვს იყოს რიგითი მოქალაქე და არ სურს სხვა ინტერესდებოდეს თუნდაც ცნობისმოყვარეობის ფარგლებში, მისი საქმიანობით.

ასევე მნიშვნელოვანია ამ უფლების კავშირის საკითხი სხვა უფლებებთან, იმიტომ რომ ეს არ არის ცალკე მდგომი უფლება და ხშირად დგება ბალანსის საკითხი. საპირწონედ ძალიან ხშირად აყენებენ ინფორმაციის თავისუფლების საკითხს,

თუნდაც სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე, რომ ინტერნეტში შეუძლებელი იყოს ინფორმაციის მოძიება, ხომ არ იზღუდება მით სხვა ადამიანის უფლება, მოიძიოს ინფორმაცია. მე ვფიქრობ, რომ ეს უფლებები თავსებადია, თუ იქნება ბალანსის და შეფასების სისტემა, რა უფრო მნიშვნელოვანია, ვისი ინტერესი უფრო მნიშვნელოვანია. ასევე არსებობს საჯარო და კერძო ინტერესებს შორის ბალანსის საჭიროება. ამ შემთხვევაში პერსონალური მონაცემების დაცვის ჭრილში კანონი „პერსონალური მონაცემების დაცვის შესახებ“ ამბობს, რომ საჯარო ინტერესი არის ლეგიტიმური საფუძველი მონაცემთა დამუშავებისთვის და თმობს პერსონალური მონაცემების ინტერესს და ამბობს, რომ საჯარო ინტერესი უფრო მნიშვნელოვანია.

რა მექანიზმები გვაქვს დასაცავად? ერთ-ერთი მექანიზმია სასამართლო, მაგრამ დამატებით ევროპული საზოგადოება შეთანხმდა, რომ უფლების მნიშვნელობიდან გამომდინარე თუ უფლების დარღვევაზე სწრაფი რეაგირების მნიშვნელობიდან გამომდინარე საჭირო იყო დამატებითი მექანიზმების შექმნა. ერთი მხრივ ეს არის ინსპექტორის ინსტიტუტი, სხვაგან „კომისიონერი“ ჰქვია, სადღაც საბჭო იქმნება ან ვიღაც ითავსებს ამ ფუნქციას. ანუ შეიქმნა დამატებითი საზედამხედველო ორგანოები, რომლებიც პროაქტიულადაც აკვირდებიან პერსონალური მონაცემების დამუშავების კანონიერებას და ამავე დროს რეაგირებენ მოქალაქეთა განცხადებებზე, რაც ევროპული საზოგადოებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, იმიტომ რომ სასამართლო პროცესი შეიძლება წლობით გაგრძელდეს, რაც ხარჯებთან არის დაკავშირებული, ვინაიდან ხშირად ადამიანს არ შეუძლია საკუთარი თავის და ინტერესების დაცვა. ამიტომ დამოუკიდებელი მარეგულირებელი ინსტიტუტები უფრო მისაღები ფორმა გახდა. ბოლო პერიოდში, განსაკუთრებით სნოუდენის აღიარების და მის მიერ გამოვლენილი ფაქტების შემდეგ სულ უფრო მზარდია დისკუსია იმაზე, რომ ამ საზედამხედველო ინსტიტუტების როლი უნდა გაიზარდოს.

რა ხდება საქართველო ამ მიმართულებით. ერთი მხრივ გვაქვს დისკურსი, რომელიც გლობალურ დონეზე მიდის და ვერ ჩამოვრჩებით, იმიტომ რომ ეს ტექნოლოგიები ჩვენთანაც აქტუალურია, სახელმწიფოს ინტერესი აქაც არსებობს, იქნება ეს გამოძიების თუ უსაფრთხოების ინტერესი. ეს არის მოცემულობა, რომელსაც ვერ გავუქცევით. მაგრამ მეორე მხრივ გვაქვს ჩვენი გამოცდილება. გახსოვთ ფარული ჩანაწერების თემა. მე ჩართული ვიყავი ამ პროცესში. ჩვენ ეს ჩანაწერები სრულად არ გვინახავს და რაც ვნახეთ არაიდენტიფიცირებადი ფორმით, იქ ლეგიტიმური ინტერესი არ ყოფილა. ეს იყო აშკარად ფარული ჩანაწერები და საკმაოდ მძიმე ტვირთი აღმოჩნდა.

ჩანაწერები ხშირად გადაიციმოდა ტელევიზიით და რამდენიმე წელი ვუყურებდით, უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევის ხარჯზეც კი როგორ ფორმირდებოდა აზრი. მედიაზე მოქალაქეების დიდი ნაწილი ამბობს, რომ არასწორად შუქდება ინფორმაცია და ესეც იწვევს უკმაყოფილებას, თუმცა კანონი „პერსონალური მონაცემების დაცვის შესახებ“ არ ვრცელდება მედიაზე და ამბობს, რომ მედია, როგორც თვითრეგულირებადი სისტემა თვითონ უნდა ჩამოყალიბდეს თავის ეთიკურ სტანდარტებზე და მან დაარეგულიროს, ანუ სახელმწიფო ვერ ჩაერევა და ვერ დაუდგენს მედიას ამ სტანდარტს. მაგრამ კარნახობს კარგ სტანდარტს, ისევე როგორც კარნახობს კერძო და საჯარო სექტორს და გვთავაზობს დაცვის მექანიზმებს.

მაგრამ ვიდრე დაცვის მექანიზმებამდე მივალთ, მნიშვნელოვანია ელემენტარული უფლებები, რომელიც თითოეულ ადამიანს გააჩნია - იცოდეს მის შესახებ რა ტიპის მონაცემებით ინტერესდებიან, რა ლეგიტიმური საფუძვლით ინტერესდებიან. შესაბამისად მოქალაქეს შეუძლია იდავოს არის თუ არა ეს ინტერესი ლეგიტიმური და აუცილებელი დემოკრატიული საზოგადოებისთვის. თუ მოქალაქეს მიაჩნია, რომ მის შესახებ მონაცემები არასწორი ან მოძველებულია, მას აქვს უფლება მოითხოვოს ამ ინფორმაციის განახლება, წაშლა ან დაბლოკვა. რა თქმა უნდა გასაჩივრების უფლება ადამიანის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი უფლებაა.

თათული თოდუა - გავიმეორებ ჩემს შეკითხვას ამ უფლების პრიორიტეტულობასთან დაკავშირებით. როგორ ფიქრობთ, რამდენად არის ეს საკითხი სახელმწიფოსთვის პრიორიტეტული საკითხების სიაში. საინტერესოა ბიუჯეტთან დაკავშირებული გაუგებრობა თუ განზრახვა. აღმოჩნდა, რომ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორი, გამომდინარე ახალი ფუნქციიდან, რომელიც პოლიციის სექტორზე ზედამხედველობას გულისხმობს, სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დამატებითი თანხის გამოყოფას ითხოვდა, მაგრამ 2015 წლის ბიუჯეტის პროექტში მოლოდინები ამ მიმართულებით ასახული არ არის.

თამარ ქალდანი - რაც შეეხება პრიორიტეტულობას, ფორმალურ დონეზე თუ ვიტყვით, პერსონალური მონაცემების დაცვის სტანდარტის ამაღლება არის ორი საერთაშორისო მნიშვნელოვანი ვალდებულების ნაწილი: ვიზა-ლიბერალიზაციის და ასოცირების შეთანხმების. ადამიანის უფლებათა სტრატეგიაში ასევე ცალკე ნაწილია, გარდა იმისა, რომ ინკორპორირებულია სხვადასხვა თემებში. სტრატეგიაში, სამოქმედო გეგმაში ასევე გათვალისწინებულია. პოლიტიკური დისკუსიების დროს ხშირად დგება ამ საკითხის მნიშვნელობა და პრიორიტეტულობა. განხორციელებულმა საკანონმდებლო ცვლილებებმა უფრო მეტად დახვეწა სტანდარტი და ეს არ არის საბოლოო წერტილი, იმიტომ რომ კიდევ ბევრი რამ არის შესაცვლელი და ამ თვალსაზრისით მუშაობა მიმდინარეობს. ასე რომ ვერ ვიტყვით, რომ ეს თემა არ არის პრიორიტეტული, თუმცა პრიორიტეტები ცვალებადია. ჩვენ მუშაობას ამ უფლების პრიორიტეტულობის ხაზგასმის თვალსაზრისით არ ვანელებთ. მინდა დაგიდასტუროთ, რომ ბევრი საჯარო და კერძო დაწესებულება აქტიურად ზრუნავს სტანდარტის დასაწერად. არაერთი საკანონმდებლო აქტი ჩასწორდა და პრაქტიკაც უმჯობესდება. ისიც უნდა გავითვალისწინოთ, რომ დიდი ხანი არ არის, რაც გვაქვს ინსტიტუტი, რომელიც ზედამხედველობს კანონმდებლობის აღსრულებას.

რაც შეეხება ბიუჯეტს, წარვადგინეთ მოთხოვნა, რომელიც სამწუხაროდ ვერ აისახა პირველი მოსმენით წარდგენილ დოკუმენტში, თუმცა საკომიტეტო მოსმენაშიც მივიღეთ მონაწილეობა, ამას პარლამენტის წევრებმაც გაუსვეს ხაზი. შესაძლოა ტექნიკური ხარვეზიც ყოფილიყო, იმიტომ რომ კანონი პირველ სექტემბერს შევიდა ძალაში, ბიუჯეტიც სექტემბერს წარადგინეს და თეორიულად შესაძლებელია, რომ ვერ ასახულიყო, მაგრამ საკომიტეტო მოსმენიდან რაც ვიცით, ფინანსთა სამინისტროს და მთავრობას ესმის ის ვალდებულება, რაც გვაქვს აღებული და ჩვენს მიერ წარდგენილი მოთხოვნა აისახება მეორე მოსმენისას. ამის შესახებ დამატებით მივწერეთ

პარლამენტს, ფინანსთა სამინისტრო ინფორმირებულია და არ მინდა ვიფიქრო, რომ ამ ბიუჯეტით დაგვტოვებენ. იმიტომ რომ ფიზიკურად ვერ განხორციელდება კანონის ფარგლებში განსაზღვრული მანდატი. ჩვენი ბიუჯეტი გათვლილი იყო მხოლოდ საჯარო სექტორზე, თან პოლიციის სექტორის გარდა. წელს კერძო სექტორის მიმართ კანონი არ მოქმედებდა.

თათული თოდუა - ძალიან მოკლედ განვმარტავ, რას გულისხმობს საპოლიციო სექტორზე ზედამხედველობა. მოგეხსენებათ, კამპანიის, „ეს შენ გეხება!“, ფარგლებში ძალიან დიდი ლობირება გაეწია საკანონმდებლო პაკეტს, რომელიც მიმართული იყო უკანონო მოსმენების პრაქტიკის წინააღმდეგ და ერთ-ერთი მთავარი მიღწევა ამ ბრძოლისა იყო ის, რომ პოლიციის საქმიანობა, თუნდაც ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განხორციელების კუთხით, რომელიც მანამდე ჩრდილში იყო მოქცეული, უკვე დაექვემდებარა პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის ზედამხედველობას და უფრო მეტი გარანტია შეიქმნა იმისთვის, რომ უკანონო პრაქტიკას არ ჰქონდეს ადგილი.

ახლა სიტყვას გადავცემ გიორგი მშვენიერაძეს, რომელიც პროფესიით იურისტია. საინტერესოა გიორგის მოსაზრება საჯარო პირებთან დაკავშირებით, როგორც თამარმა ბრძანა, ყველა ადამიანი ვერ ისარგებლებს პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის თანაბარი უფლებით. მაღალი თანამდებობის პირების მიმართ მაღალია საზოგადოებრივი ინტერესი თუნდაც მათი პირადი ცხოვრების ცალკეულ საკითხებზე. მათ შემთხვევაში სად გადის ზღვარი პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობასა და საზოგადოების ინტერესს შორის?

ასევე საინტერესოა სასამართლოს როლი პირადი ცხოვრების უფლების პრაქტიკულ რეალიზაციაში. ვგულისხმობ როგორც საერთო სასამართლოებს, ისე საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს. გვაქვს თუ არა დღეს მნიშვნელოვანი პრეცედენტები, რომელთაც შეუძლიათ გაამაგრონ მოქალაქისთვის გარანტირებული პირადი ცხოვრების უფლება?

გიორგი მშვენიერაძე - პირადი ცხოვრების უფლება ძალიან კომპლექსური უფლებაა. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო არაერთ გადაწყვეტილებაში მიუთითებს იმის შესახებ, რომ შეუძლებელია სრული დეფინიციის განსაზღვრა, თუ რას გულისხმობს ეს უფლება, რადგან შეუძლებელია წინასწარმეტყველება იმისა, სამომავლოდ რა შეიძლება მოექცეს ამ უფლებაში. ტექნოლოგიური სინგულარობის პირობებში, როდესაც პროგრესს სისტემატურად განიცდის ჩვენი გარე სამყარო, აღნიშნული უფლება ყოველ ჯერზე ახალ შინაარსს იძენს. უფლება დამივიწყონ, სწორედ ის ახალი კომპონენტია, რომელიც უახლოესი პრაქტიკით მოექცა პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლებაში, თუმცა ალბათ როდესაც 20-30 წლის წინ ამ უფლებაზე საუბრობდნენ, ვერავინ წარმოიდგენდა, რომ დაცული უნდა ყოფილიყო ინტერნეტ მიმოწერა. იმიტომ რომ 1991 წლამდე ინტერნეტი არ არსებობდა. აღარაფერს ვამბობ სოციალურ ქსელებზე და იქ განთავსებულ ინფორმაციაზე. იმის თქმა მინდა, რომ აღნიშნული უფლების სრულყოფილი ფორმულირება არ არსებობს, ის

ამოუწურვადია და კაცობრიობის განვითარებასთან ერთად მისი შინაარსი კიდევ გაივრცობა.

ამ უფლებას ბევრი მიმართულება აქვს. დღევანდელი ჩვენი საუბრის თემა, როგორც ვხვდები, მაინც ინფორმაციის ხელმისაწვდომობასთან იქნება დაკავშირებული. პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლება მოიცავს ოჯახურ ცხოვრებას, პირის განვითარების თავისუფლებას და ა. შ.

საქართველოს კონსტიტუციაში მინიმუმ 4 მუხლი შეგვიძლია დავასახელოთ, რომელიც ამ საკითხებს არეგულირებს: კონსტიტუციის მე-20 მუხლი, რომელიც ეხება თათულის მიერ ნახსენებ თემას - პირთა უფლებას, სასამართლოს გადაწყვეტილების გარეშე არ მიაყურადონ და ჩაერიონ მათ საქმიანობაში, ასევე პირადი საქმიანობის ადგილის დაცვას, სატელეფონო ან სხვა საკომუნიკაციო საშუალებებით გაკეთებულ შეტყობინებებს. ამ მუხლის მეორე პუნქტი მფლობელობას და მფლობელობაში შეღწევის საკითხებსაც ეხება, ანუ ჩხრეკის საკითხები ფაქტობრივად პირადი ცხოვრების კონტექსტშია აქვს კონსტიტუციას განხილული, აქ საგამონაკლისოდ არის გათვალისწინებული სასამართლო გადაწყვეტილების გარეშე უფლებაში ჩარევის შესაძლებლობა, რომელიც ასევე აუცილებლად უნდა დაექვემდებაროს მოგვიანებით სასამართლო კონტროლს.

გარდა ამისა გვაქვს კონსტიტუციის მე-16 მუხლი, რომელიც ეხება ადამიანის პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლებას. ეს მუხლი იმით არის მნიშვნელოვანი, რომ კონსტიტუციაში არ გვხვდება სხვა მუხლი, რომელიც პიროვნებაზე გვესაუბრება და ესეც პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის ნაწილია. ის იცავს ისეთ უფლებებს, როგორც არის ე. წ. არარეგისტრირებული ქორწინება, პირთა თანაცხოვრება, იქნება ეს ჰეტეროსექსუალური თუ ჰომოსექსუალური, ამის შესახებ საკონსტიტუციო სასამართლოს თავის გადაწყვეტილებაში აქვს გაცხადებული, ასევე ჯვრისწერის ქორწინება და ა. შ.

ასევე გვაქვს 36-ე მუხლი, რომელიც უშუალოდ ქორწინების უფლებას და მეუღლეთა თანასწორობას ეხება და ესეც პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლებაში ექცევა.

დღევანდელი თემისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი ალბათ არის კონსტიტუციის 41-ე მუხლი და მისი დებულებები. ვიდრე ამ მუხლზე ვისაუბრებდე, მინდა მოკლედ გადავხედოთ ისტორიულ წარსულს. ჩვენ ძალიან საინტერესო ისტორიული წარსული გვაქვს. საბჭოთა პერიოდი იყო პერიოდი, როდესაც ადამიანებს სამართლებრივად, დე იურეც და დე ფაქტოც, ხელი არ მიუწვდებოდათ საჯარო ინფორმაციაზე, რომელიც სახელმწიფო დაწესებულებებში იყო დაცული, ღიაობა არ არსებობდა. ნებისმიერ ინფორმაციას, რომელსაც სახელმწიფო ორგანოები ქმნიდნენ და ამუშავებდნენ, ხელმიუწვდომელი იყო ადამიანებისათვის. ამის საპირისპიროდ, სახელმწიფო აქტიურად ერეოდა ადამიანების პირად ცხოვრებაში, სოციალურად აქტიურად მონაწილეობდა ადამიანების პირად ცხოვრებაში. გაგახსენებთ ერთ ეპიზოდს ნოდარ დუმბაძის „კუკარაჩადან“, სადაც მეზობელი ინგას ანონიმურ წერილს უწერს და წერს, რომ ის ეწევა პაპიროსს და აღვირახსნილ ცხოვრებას. ვინ როგორი ცხოვრებით იცხოვრებდა, იყო სოციალური პრობლემა. ადამიანები ერეოდნენ იმაში, სადაც არაფერი ესაქმებოდათ.

ამის საპირისპიროდ სულ სხვა ტიპის განვითარებას მოითხოვს და განსხვავებულია დასავლური გამოცდილება, რომლის მიხედვითაც, პირიქით, ყველაფერი, რაც სახელმწიფოში მუშავდება, იქმნება, უნდა მოქმედებდეს პრეზუმციით, რომ არის საჯარო, თუკი არ მოიცავს სახელმწიფო კომერციულ ან პროფესიულ საიდუმლოებას, როგორც გვეუბნება კონსტიტუციის 41-ე მუხლის პირველი პუნქტი. მეორე პუნქტის თანახმად კი, ყველაფერი, რაც დაკავშირებულია ადამიანის პირად საკითხებთან, მათ შორის ინფორმაციასთან ჯანმრთელობის შესახებ, ფინანსურ ან სხვა კერძო საკითხებთან, მიჩნეული უნდა იყოს საიდუმლოდ, თუკი ამ ინფორმაციას თავად ეს პირი არ ასაჯაროებს ან არ რთავს სხვა პირებს ნებას, გაეცნონ ამ ინფორმაციას, ან თუკი არ არსებობს სწორედ ის საჯარო ინტერესი, რაზეც წელან თამარმაც ისაუბრა. თუმცა საჯარო ინტერესის არსებობა არ ნიშნავს ავტომატურად, რომ ეს ინფორმაცია ღია უნდა იყოს. აქ საუბარია იმაზე, რომ ეს არის ლეგიტიმური მიზანი. თუმცა შემდეგ უკვე პროპორციულობა, მიზნის მისაღწევად ეფექტური საშუალება და სხვა საკითხები ცალკე დამოუკიდებელი მსჯელობის საგანია.

საქართველოში, 1995 წელს, როდესაც კონსტიტუცია მივიღეთ, ვფიქრობ, რომ ადამიანთა დიდ ნაწილს კარგად გააზრებული არ ჰქონდა, რა ჩავწერეთ 41-ე მუხლში და რის მიღწევა გვინდოდა. არ მინდა გამომჩრეს, პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების ეს კომპონენტი მოიცავს უფლებას, საკუთარი თავის შესახებ მივიღო ყველა ინფორმაცია, და ესეც კონსტიტუციის 41-ე მუხლის პირველი პუნქტით არის დაცული. მართალია ამ მუხლის პირველი პუნქტი სახელმწიფო დაწესებულებებზე გვესაუბრება, მაგრამ საკანონმდებლო რეგულაციები, სამოქალაქო კოდექსის მე-18 პრიმა მუხლი ყველას აძლევს უფლებას კერძო დაწესებულებებიდანაც მიიღონ მათ შესახებ იქ დაცული ინფორმაცია. ეს სტანდარტი საერთაშორისო დონეზეც არსებობს.

პირველი ნაბიჯი, რაც გადაიდგა და რაც საქართველოში მთავარ გამოწვევად იყო მიჩნეული, გახლდათ დაკეტილი სახელმწიფო ინსტიტუციები, საიდანაც ინფორმაციის მიღება შეუძლებელი იყო, დე იურე შეუძლებელი. მნიშვნელოვანია აქტი, ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, რომელმაც სამართალში რეგოლაციას შეუწყო ხელი, რომლითაც უკვე 2000 წლის დასაწყისიდან ადამიანების დიდი ნაწილი ჩაერთო კამპანიაში, რათა მიეღწიათ საჯარო დაწესებულებების ღიაობისთვის, გამჭვირვალობისთვის. ამ კამპანიის შედეგად, რომელიც რამდენიმე წლის განმავლობაში წარმოებდა, მთელი აქცენტი გადატანილი იყო ინფორმაციის საჯაროობაზე, თუმცა პირადი საიდუმლოების დაცვაზე ამ პერიოდში აქტიური მსჯელობები არ გვხვდება.

2005 წელს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო ახალი საგადასახადო კოდექსი და როგორც მახსოვს, იქ იყო 121-ე მუხლი, სადაც გაჩნდა პირველად საგადასახადო საიდუმლოების ცნება. მაშინ სახალხო დამცველის ოფისში ვმუშაობდი და მივიჩნიეთ, რომ ამ ტიპის საიდუმლოს შემოღება ეწინააღმდეგებოდა კონსტიტუციის მოცემულობას, რომლის მიხედვითაც საიდუმლო შეიძლება ყოფილიყო სახელმწიფო, კომერციული ან პროფესიული საიდუმლოება. ჩვენდა საბედნიეროდ სასამართლომ სარჩელი არ დააკმაყოფილა. დღევანდელი გადმოსახედიდან ეს სარჩელი ჩემთვის ღიმილისმომგვრელია. იმიტომ რომ ჩვენ სწორედ იმ ტალღაზე მოყოლილი თაობა

ვიყავით, რომელიც ვიბრძოდით ინფორმაციის საჯაროობისთვის და დავკარგეთ განცდა, რომ პირადი საიდუმლოება მნიშვნელოვანია და ის დაცული უნდა ყოფილიყო. ამიტომაც საკონსტიტუციო სასამართლოში აღნიშნული საქმის წარმოებისას სასამართლომ გასცა პასუხი და თქვა, რომ სახელმწიფო საიდუმლოების, კომერციული საიდუმლოების და პროფესიული საიდუმლოების კონსტიტუციური ცნება არ უნდა გავიგოთ ამავე ცნებების განმარტების იდენტურად, რომელიც გვხვდებოდა მაშინ ზოგად ადმინისტრაციულ კოდექსში, კერძოდ მე-3 თავში და ითქვა, რომ სახელმწიფო საიდუმლოების ცნება კონსტიტუციის მიზნებისათვის გაცილებით უფრო ვრცელია. მაგალითად, სასამართლო თათბირის კონფიდენციალობა. სახელმწიფო საიდუმლოებების შესახებ კანონში არ გვიწერია, რომ ეს სახელმწიფო საიდუმლოებაა, მაგრამ კონსტიტუციის მიზნებისათვის ეს სახელმწიფო საიდუმლოებას წარმოადგენს. კიდევ ბევრი მაგალითის მოხმობა შეიძლება. და ანალოგიურად დაინახა, რომ ეს ინფორმაცია წარმოადგენს პირად საიდუმლოებას, საგადასახადო საიდუმლოება არის პირადი საიდუმლოება და ის უნდა იყოს დაცული და არა აქვს მნიშვნელობა საკანონმდებლო დონეზე რა ერქმევა, საგადასახადო საიდუმლოება თუ სხვა ტერმინი.

ამაზე საუბარი იმისთვის დავიწყე, რომ მეჩვენებინა, ეს იყო კონტექსტი, თუ როგორ განვითარდა ბოლო ოც წელიწადში საქართველოში ეს საკითხები. 2006 წლიდან ნელ-ნელა დაიწყო აქტიური საუბარი იმაზე, რომ პერსონალურ მონაცემთა დაცვა, პირადი საიდუმლოების საკითხების მოწესრიგება კანონმდებლობაში უკეთ უნდა ასახულიყო. პრეტენზიების მიუხედავად მაინც მნიშვნელოვანი ეტაპი იყო პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ კანონის მიღება. ამავდროულად ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-3 თავში არსებული გარკვეული დებულებების კორექტირება ან მთლიანად გადატანა პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ კანონში. თუმცა ამ გადატანას თან ახლდა შემთხვევები, როცა პირადი საიდუმლოების დაცვის სტანდარტმა უფრო დაბალ დონეზე დაიწია. მაგალითად, ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის თანახმად სახელმწიფო დაწესებულებების მხრიდან ნებისმიერ შემთხვევაში აკრძალული იყო ისეთი ტიპის ინფორმაციის მოძიება, შეგროვება და დამუშავება, რომელიც დაკავშირებული იყო ადამიანის ეთნოსთან, რელიგიასთან, პოლიტიკურ შეხედულებებთან, სექსუალურ ორიენტაციასთან. ხოლო დღეს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ კანონი ამ ტიპის უფლებამოსილებას საჯარო დაწესებულებებსაც აძლევს, თუმცა ეს არის განსაკუთრებული მონაცემები და მასთან დაკავშირებით განსხვავებული სტანდარტი მოქმედებს.

კარგად მესმის, რომ ინსტიტუტი, რომელსაც დღეს თამარი წარმოადგენს, ძალიან ახალგაზრდაა და მას წლები დასჭირდება თავის დასამკვიდრებლად, იმიტომ არა, რომ ვინმე მონდომებას აკლებს, ეს ბუნებრივად ხდება. ჯერ საჭიროა ცნობადობის მოპოვება საზოგადოებაში, რომელსაც მოსდევს ნდობა და ყველაზე მნიშვნელოვანი ფუნქციის განხორციელებას, ვფიქრობ, ინსტიტუტი მომავალი წლიდან იწყებს, როდესაც მისი ფარგლები გავრცელდება ერთი მხრივ ყოფილ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებებზე, რომელიც ფარული მიყურადების სახით გადმოვიდა საპროცესო კოდექსში და ეს არის კამპანიის, „ეს შენ გეხება!“, დამსახურება, და მეორე მხრივ კერძო

ინსტიტუციებზე, და თუკი ეს ინსტიტუტი ღირსეულად გაართმევს თავს ამ ვალდებულებას, ეს გაზრდის მის ნდობას, რისიც მე მჯერა.

საჯარო პირების ცნება საქართველოს კანონმდებლობაში [მოცემულია] „სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლების შესახებ“ კანონში, რომლის მიხედვითაც საჯარო პირად მიიჩნევა ნებისმიერი პირი, რომლის მიმართაც გარკვეულ პერიოდში არსებობს მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესი. არ არის აუცილებელი, რომ ის იყოს მაღალი პოლიტიკური თანამდებობის პირი. შესაძლოა იყოს რომელიმე რელიგიური ორგანიზაციის წინამძღვარი, ლიდერი, ან კონკრეტული რიგითი ადამიანი, რომლის მიმართაც კონკრეტულ მომენტში არის მაღალი საზოგადოებრივი ყურადღება. მათთან მიმართებაში, განსაკუთრებით იმ საკითხებთან დაკავშირებით, რომელთა გამოც პირი ექცევა საზოგადოების ყურადღების თვალსაწიერში, სტანდარტი უნდა იყოს განსხვავებული. თუმცა შემძღია გავიხსენო ორი წლის წინ მომხდარი შემთხვევა, როდესაც უზენაესი სასამართლოს ჯანმრთელობის მდგომარეობასთან დაკავშირებით განცხადება გააკეთა მაშინდელმა პრემიერ-მინისტრმა და თქვა, რომ მას გარკვეული დაავადებები ჰქონდა და ამიტომ იმყოფებოდა წინა ხელისუფლების გავლენის ქვეშ. ეს არ არის საჯარო ინფორმაცია, მიეკუთვნება განსაკუთრებული ტიპის მონაცემებს, რომელიც მიუხედავად პირის თანამდებობისა, დაცული უნდა იყოს, რადგან პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ კანონის თანახმად განსაკუთრებულ მონაცემებს განეკუთვნება და არ წარმოადგენს იმავე სტანდარტის ინფორმაციას, რასაც ზოგადად პერსონალური მონაცემი ჰქვია. ხოლო მათთან დაკავშირებით განსაკუთრებული შემთხვევებია დადგენილი, როდესაც ამ ტიპის ინფორმაცია შეიძლება გასაჯაროვდეს.

ამ პოლიტიკურ სპეკულაციებთან ერთად, შემძღია გავიხსენო შემთხვევა, როდესაც ადამიანის უფლებათა კომიტეტის თავმჯდომარემ ერთ-ერთი ჟურნალისტის დედის ჯანმრთელობის ისტორია გაგვაცნო, იმიტომ რომ ჟურნალისტი მას აკრიტიკებდა და ეს კრიტიკა იმით ახსნა, რომ მის დედას, რომელსაც სამედიცინო დახმარება სჭირდებოდა, ფინანსური დახმარება არ აღმოუჩინა ფოთის თვითმმართველობამ. ეს კარგად მიუთითებს იმაზე, რომ თვითმმართველობამ, რომელმაც მიიღო ინფორმაცია მის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოქალაქის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ, ეს ინფორმაცია არათუ დაიცვა, არამედ მიაწოდა პარლამენტის წევრს, რომელიც მართალია იმ მუნიციპალიტეტის მაჟორიტარია, მაგრამ არაფერი ესაქმებოდა ამ ინფორმაციასთან. ეს კარგად მიუთითებს იმაზე, რომ კულტურა სახელმწიფო ორგანოებშიც არ არის გამჭდარი, რომ ასეთი ტიპის ინფორმაცია არ გაასაჯაროონ. მე ვგულისხმობ ჟურნალისტ ელისო ჯანაშიას და მისი დედის დიაგნოზს, რომელიც საჯარო გახდა.

ზღვარი სად გადის, ამ კითხვაზე ზუსტი პასუხის გაცემა შეუძლებელია, კონკრეტული სიტუაციის მიხედვით უნდა გაეცეს პასუხი, მაგრამ ზოგადი შეფასებით შეგვიძლია იმის თქმა, რომ რის გამოც პირი მიიჩნევა საჯარო პირად, სწორედ იმ ფარგლებშია მიმართული მის მიმართ საზოგადოებრივი ყურადღება და იმ ნაწილში უნდა იყოს ინფორმაცია ღია და ხელმისაწვდომი და ყველა სხვა ნაწილში დაცული უნდა იყოს მაქსიმალურად. თუ პირი საჯარო მოსამსახურეა, მის საჯარო საქმიანობასთან დაკავშირებული ინფორმაცია უნდა იყოს ჩვენთვის საინტერესო და

არა მისი პირადი ოჯახური ცხოვრება. შესაძლებელია ხარისხი იცვლებოდეს მისი თანამდებობის მიხედვით, შესაძლებელია, როდესაც პრეზიდენტზეა საუბარი, საზოგადოებას ჰქონდეს ინტერესი მისი პირადი ცხოვრების შესახებ, მაგრამ ჩემი პირადი გადმოსახედიდან ეს ინტერესი შესაძლოა დარჩეს პასუხგაუცემელი, რადგან ჩვენ გვინტერესებს მაღალი პოლიტიკური თანამდებობის პირები როგორი მმართველები არიან და არა როგორი მეოჯახეები. შეიძლება ცნობისმოყვარეობა გვამომრავებდეს, მაგრამ როგორები არიან ოჯახის შიგნით, ეს ინფორმაცია დაცული უნდა იყოს.

სასამართლო პრაქტიკა პირად საიდუმლოებასთან დაკავშირებით ვრცელია. საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკა რამდენიმე მიმართულებით არის განვითარებული. ჩვენთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება რელევანტურობის თვალსაზრისით, რომელიც ეხება ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობას, ეს არის სწორედ საგადასახადო საიდუმლოების საკითხი, რომელზეც მაშინდელი სახალხო დამცველის ოფისი და ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია ერთობლივად ვიყავით მოსარჩელები და ძალიან მიხარია, რომ ეს საქმე წავაგეთ.

თათული თოდუა - საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ ბევრი ვილაპარაკეთ, ძალიან საინტერესო საქმეც გაიხსენეთ. ჩემთვის ასევე ძალიან საინტერესო იყო აღიარება მრავალი წლის შემდეგ, იმის შესახებ, რომ როდესაც უფრო მეტად გვამომრავებდა გამჭვირვალობის ამალგების ინტერესი, გამოგვჩა თუ როგორი მნიშვნელოვანია პირადი ცხოვრების დაცვა. თუმცა ჩემი შეკითხვა ეხება საერთო სასამართლოებს, რომლებიც იხილავენ სამოქალაქო სარჩელებს, როდესაც პირი მიიჩნევს, რომ მისი პირადი ცხოვრება დაირღვა სხვა პირის ან სახელმწიფოს მიერ. თუ ითამაშეს რაიმე როლი საერთო სასამართლოებმა ამ პროცესში? როგორც ვატყობ, ჯერ კიდევ გარკვეული ზღვარი ცალკეულ სიტუაციებში, ცალკეულ პირებთან მიმართებით პირად ცხოვრებასთან დაკავშირებით, მაინც ბუნდოვანია და ინტერპრეტაციის საგანია. ჯერ კიდევ პრეცედენტების მოლოდინში ვართ. თუ შეგვიძლია სასამართლოს მიერ მიღებული რომელიმე გადაწყვეტილება მივიჩნიოთ პრეცედენტული მნიშვნელობის მქონედ, რომელმაც შეცვალა რეალობა პირადი ცხოვრების დაცვის კუთხით.

გიორგი მშვენიერაძე - გულწრფელად რომ გითხრათ, საერთო სასამართლოებში ბევრი გადაწყვეტილება არ მახსენდება. შეიძლება ვცდები, არის და მე არ მაქვს ინფორმაცია, თუმცა თუკი შევხებით კერძო სამართლებრივ ურთიერთობებს, და ამ ურთიერთობებში სასამართლოს როლს, წელან თამარმაც აღნიშნა, სასამართლო, როგორც ადმინისტრაციული ორგანო თავად როგორ იცავს ამ ინფორმაციას. წელან იყო საუბარი იმაზე, რომ ერთი მხრივ გადაწყვეტილება საქვეყნოდ ცხადდება, პროცესი საჯაროა და მოგვიანებით აღნიშნული დოკუმენტი ხელმიუწვდომელია. სახალხო დამცველის პოზიცია იყო იმგვარი, რომ ეს სწორი მიდგომაა, რადგან ერთი მხრივ როდესაც ვსაუბრობთ სასამართლო გადაწყვეტილების საჯაროობაზე, უპირველესი ინსტიტუტი, რის გამოც ეს ინსტიტუტი მუშაობს, არის ის, რომ დაცული იყოს მხარეთა

სამართლიანი სასამართლოს უფლება, კერძოდ, ყველას ჰქონდეს სასამართლო სხდომაზე დასწრების საშუალება და სწორედ ამ საზოგადოებრივი წნეხის, კონტროლის ფარგლებში მიიღწეს უფრო გამჭვირვალე და სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღება, პროცესის საჯაროობა სწორედ ამით არის მოტივირებული, მას შემდეგ კი, რაც სასამართლო განხილვა სრულდება, ეს ინტერესი უნდა ქრებოდეს და სასამართლო სწორ პოზიციას ირჩევს, როდესაც აღარ ასაჯაროვებს მხარეთა მონაცემებს, თუკი თავად ეს მხარეები არ მიმართავენ სასამართლოს ინფორმაციის გამოთხოვით.

რაც შეეხება სხვა ტიპის დავებს, ძირითადად ალბათ მე-18 პრიმა მუხლთან კონტექსტში უნდა იყოს, რომელიც შედარებით ახალი ნორმაა, 4-5 წელია, რაც ჩაემატა სამოქალაქო კოდექსში, მანამდე მე-18 მუხლში იყო ამ საკითხების ინტეგრირების მცდელობა, მათ შორის პატივისა და ღირსების კონტექსტში მიბმული. ეს დებულება საკმაოდ ბუნდოვანია და ეწინააღმდეგება სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლების შესახებ კანონში არსებულ სტანდარტებთან. ეს განსაკუთრებით ეხება გარდაცვლილი პირის პირად მონაცემებს. გარკვეული ბუნდოვანებები გვხვდება კანონშიც „ჯანმრთელობის უფლების დაცვის“ შესახებ. გარდაცვლილ პირს პირადი საიდუმლოება აქვს თუ არა, საკამათო საკითხია. საქართველოს ზოგადადმინისტრაციულ კოდექსში დიდი ხნის განმავლობაში ეწერა, რომ ეს უფლება ქარწყლდებოდა პირის გარდაცვალებასთან ერთად. ამავდროულად „ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ“ კანონი ამბობს, რომ იმ პაციენტის ჯანმრთელობის შესახებ ინფორმაცია, რომელიც გარდაიცვალა, შესაძლებელია განსაჯაროვდეს მისი ახლო ნათესავის თანხმობით. უფრო მეტიც, თუკი პაციენტი გადაწყვეტილების მიღების უუნაროა, კანონი ამ შემთხვევაშიც კი ამ უფლებას მის ახლო ნათესავს გადასცემს, რაც ჩემი აზრით ამ კანონის ხარვეზია. „საქართველოს დემოკრატიულმა ინიციატივამ“ საინტერესო კვლევა ჩაატარა საქართველოს კანონმდებლობაზე და ასეთი ხარვეზები, შემორჩენილი ნორმები არცთუ ისე ცოტაა. მოკლედ რომ გითხრათ სასამართლო პრაქტიკაზე დიდ ინფორმაციას არ ვფლობ, პირადი შეხება მხოლოდ ამ ინფორმაციასთან მქონდა, რაზეც მოგახსენეთ. არ მინდა, არასწორი და გაგონილი ინფორმაცია მოგაწოდოთ.

თათული თოდუა - ისეთი შთაბეჭდილება მრჩება, რომ თუ არ გაგვიგონია ამგვარი გადაწყვეტილებების შესახებ და თუ არც შენ ხარ საქმის კურსში, როგორც ჩანს, ეს გადაწყვეტილებები არ ყოფილა საკმარისად მნიშვნელოვანი და სასამართლო სისტემას ჯერ კიდევ აქვს სათქმელი ამ სფეროში.

ჩვენი მომდევნო მომხსენებელია ჟურნალისტი ზვიად ქორიძე. დღევანდელი დისკუსიის ერთ-ერთი მთავარი საკითხი არის ძალადობის საკითხი, ოჯახური ძალადობის და ქალთა მკვლელობების ჭრილში. საინტერესოა, თუ შეიძლება დავინახოთ რაიმე კავშირი პირადი ცხოვრების დაცვასა და ძალადობას შორის. არის თუ არა პირადი ცხოვრების უფლების დარღვევა ძალადობა და შეიძლება თუ არა პირადი ცხოვრების უფლებაში იმგვარად ჩარევა, რომ ამით მოხდეს ადამიანების მანიპულაცია. 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ აღმოჩენილი ვიდეო არქივიც მოწმობს, რომ ყველა ხელისუფლებას აქვს ცდუნება, რომ კონტროლქვემ

ჰყავდეს ჟურნალისტები თუ განსხვავებული პოლიტიკური შეხედულების მქონე აქტიური მოქალაქეები. საინტერესოა რამდენად არიან დაცულები ჟურნალისტები პირადი ცხოვრებით მანიპულაციისაგან. გვახსოვს, რომ 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგაც იყო ერთი მნიშვნელოვანი საქმე, რომელსაც მოჰყვა ბრალის წაყენება შინაგან საქმეთა მინისტრის მაშინდელი მოადგილის მიმართ. დღეს რა ხდება, შეგვიძლია მშვიდად ყოფნა?

ასევე საინტერესოა მედიის როლი პირადი ცხოვრების დაცვის სფეროში. რამდენად არის ჟურნალისტური საქმიანობის შედეგად შექმნილი პროდუქტები თანხვედრაში იმ სტანდარტებთან, რაც ამ მიმართულებით არსებობს? აქვს შეგვიძლია ვახსენოთ ჰაინრიჰ ბიოლის ნაწარმოები „კატარინა ბლუმის დაკარგული ღირსება“. ეს ნაწარმოები არ წამიკითხავს, თუმცა ნანახი მაქვს ამავე ნაწარმოების საფუძველზე გადაღებული ფილმი, რომელიც ასევე შეეხება ამ დილემას - მედიის ეთიკურობის საკითხს და მედიის იმ ცდუნებასაც, რომ ექსკლუზივის სახელწოდებით მნიშვნელოვანი და ღირებული ინფორმაცია მოიპოვოს და „მიყიდოს“ საზოგადოებას. რა დილემები წამოიჭრება დღეს მედიაში პირად ცხოვრებასთან მიმართებაში?

ზვიად ქორიძე - დილემები, რომლებიც ჩამოთვალა თათულიმ, ერთი სერიოზული მედია კონფერენციის თემაა. თუ გვინდა, რომ თხუთმეტ წუთში გავცეთ პასუხი, ბლიც-ინტერვიუ უნდა მოვაწყოთ. მთავარი პრობლემა არის პირადი ცხოვრების დაცვის მექანიზმების ჩამოყალიბება ქვეყანაში, მთავარი პრინციპის გააზრება, უნდა იყოს თუ არა დაცული პირადი ცხოვრება, საერთოდ უნდა გვქონდეს თუ არა პირადი ცხოვრება ან გვაქვს თუ არა პირადი ცხოვრება. რა ტიპის პროაქტიული ქმედებები უნდა განახორციელოს სახელმწიფომ და რა ტიპის პროაქტიული ქმედებები უნდა განახორციელოს მოქალაქემ. ამ შემთხვევაში მედიაც ერთ-ერთი სამოქალაქო ინსტიტუციაა, ისევე როგორც ყველა სხვა. სახელმწიფო ხელისუფლების განშტოებაა სასამართლო, მაგრამ ჩვენთვის ის მაინც ძალიან მნიშვნელოვანი სამოქალაქო ინსტიტუციაა, რომელმაც დემოკრატიული საზოგადოების განვითარებას უნდა შეუწყოს ხელი.

ბოლო 25 წლის განმავლობაში ანუ საქართველოს დამოუკიდებლობის შექმნის პერიოდში, და შესაბამისად იქმნება პრაქტიკაც, ამოსავალი წერტილი ნაკლებად არის ახალი სახელმწიფოს, თანამედროვე სახელმწიფოს, შეიძლება პოსტმოდერნული კომპონენტების მქონე თანამედროვე სახელმწიფოს ჩამოყალიბება, დაფუძნება, რაც ძალიან მნიშვნელოვანი პროცესია. ჩვენ უფრო მეტად ვსაუბრობთ იმ კლიშეებით, რომლებიც კარგი და აპრობირებულია, თუმცა ვხედავთ, რომ ის კარგი, დემოკრატიული საზოგადოებისთვის მისაღები კლიშეები წინააღმდეგობაში მოდის ჩვენს პოსტკოტალიტარულ საზოგადოებასთან. მუდმივად გვაქვს ჯახი, რომელიც არ განიმუხტება და საბოლოო ჯამში ვიღებთ ასეთ კრიზისებს, როგორც იყო ცალკეულ ეტაპზე უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევები მედიაში. პოლიცია ან პროკურატურა დიდი სიამოვნებით სთავაზობდა რჩეულ მედიას კადრებს და ისიც კითხვას არ სვამდა, ისე უჩვენებდა. ასევე პრობლემა არ არის ვაჩვენოთ ის მასალები, რომლებიც მოიპოვა ცალკეულმა მედიამ, პოლიტიკურმა ჯგუფებმა საპატიმრო დაწესებულებებიდან და მერე აჩვენა, უფრო მეტიც, შეგვიძლია სასამართლო

პროცესზე მიცემული ჩვენებები, რომლებიც ძალიან პიკანტურ დეტალებს შეიცავს და ძალიან რთული გასაზრებელი და გადასახარშია მოქალაქეებისათვის, იმიტომ რომ შეეხება ამ ადამიანების ძალიან სენსიტიურ სივრცეს, საჯაროდ ვიკითხოთ ტელევიზიის ეკრანზე და ვთქვათ, რომ ასეთი რაღაც ხდება. და მერე რა თქმა უნდა ამას მანიპულაციისთვის ძალიან ადვილად ვიყენებთ.

ეს დილემა ყველაზე კარგად მაშინ მახსენდება, როდესაც ფარული თვალთვალის, მიყურადების, მოსმენის, ტექნიკური თვალსაზრისით მოდერნიზებული საბჭოთა სისტემების გამოყენებას ვერ ელევა ჩვენი სახელმწიფო, და დღის წესრიგში სვამს საკითხს, რა უფრო მნიშვნელოვანია, დავიცვათ ადამიანის უფლებები, რომელიც განყენებული კატეგორიაა თუ გადავარჩინოთ სახელმწიფო? აქ თუ არ შემოვიდა დამფუძნებელი პრინციპი, რომ სახელმწიფო არ არსებობს, თუ არ არსებობს თავისუფალი მოქალაქე, მოქალაქე, რომელსაც აქვს უფლებები, რომელიც უნდა იყოს დაცული, მაშინ არაფერი გამოვა, არ შედგება სახელმწიფო. შეიძლება შედგეს არქაული სახელმწიფო, რომელიც ვერ გაუძლებს თანამედროვე გამოწვევებს და ის დამთავრდება. ეს არ არის რა თქმა უნდა ისტორიისა და კაცობრიობისთვის ტრაგედია, მაგრამ ჩვენთვის არის ტრაგედია, იმიტომ რომ ჩვენს სახელმწიფოზეა ლაპარაკი. ჩვენი სახელმწიფოს პრინციპი, რომ არის ადამიანი და ადამიანის უფლებები, და მოქალაქეზე ორიენტირებული სახელმწიფო, ყველაზე მწვავედ ჩნდება ამ თემების დროს, რომლებზეც ხშირად ვსაუბრობთ სხვადასხვა პლატფორმაზე, სხვადასხვა აუდიტორიებში.

რატომ უნდა ჰქონდეს მოქალაქეს პირადი ცხოვრება და ეს უფლებები უკვე აღიარებული, აპრობირებული ადამიანის უფლებები, რომელიც უნდა იყოს დაცული. არანაირი დათქმა აქ არ უნდა არსებობდეს. დათქმები მერე შემოდის, როდესაც გადავდივართ ინსტიტუციებზე. ვიდრე არის ეს პირობა, რომ არავის არ უნდა უსმენდნენ, ეს უნდა იყოს ნორმა. არავის არ უნდა უთვალთვალდნენ. თუ შევხედავთ სახელმწიფოს, რომელიც თავისი ბუნებით მაინც რეპრესიული მექანიზმია, სახელმწიფო იტყვის, რომ აბა რა ქნას, როდესაც ამდენი შემთხვევაა ოჯახური ძალადობის, ყველაზე კარგი გამოსავალი იქნება ოჯახებში დაამონტაჟოს ვიდეო-თვალი. რთული წარმოსადგენია? მილიონი ვიდეო-თვალი ვერ გვიყიდა საქართველოში? დავამონტაჟოთ ოჯახებში და ვნახოთ, სად არის ოჯახური ძალადობა. ეს ძალიან იოლი მიდგომაა, მარტივი მექანიზმია, რომელიც შეიძლება გამოიყენოს მთავრობამ სახელმწიფოს სახელით, სახელმწიფოებრივი უსაფრთხოების სახელით, საზოგადოებრივი წესრიგის სახელით და განახორციელოს. ჩვენ ახლა ამ დილემის წინაშე ვდგავართ.

ელემენტარულ, ფუნდამენტურ პრინციპს არ ვაქცევთ ყურადღებას და ვსაუბრობთ პერიფერიულ პრინციპზე. იმიტომ რომ ის საზოგადოებრივი წესრიგი, თავისთავად, თუ მოქალაქე არ არის თავისუფალი და გარანტირებული თავის უფლებებში, არ შედგება. თამუნაც შეხვდა ჩვენს ევროპელ მეგობრებს, რომლებმაც ამ ფარული მოსმენების სამართლებრივი რეგულაციების კანონპროექტებზე ძალიან მნიშვნელოვანი და საინტერესო დასკვნები დაგვიწერეს. ძალიან მარტივი ფორმულა გვითხრა ევროსაბჭოს ერთ-ერთმა ექსპერტმა, იმ ადამიანს, იმ კომპანიას, რომელმაც თქვენ, საქართველოს სახელმწიფოს წარმომადგენელს, შსს-ს წარმომადგენელს

გადასცა პროგრამული უზრუნველყოფა, რომლითაც ახერხებს თქვენი სახელმწიფო დღეს ყველას ჩაწერას, ვის ჩაწერასაც მოისურვებს, გააკეთა იმიტომ, რომ ძალიან უყვარს საქართველო. მაგრამ მას ასევე უყვარს საკუთარი თავი და ეს პროგრამა თავისთვისაც დაიტოვა და თუ ვინმე უფრო მეტ ფულს გადაუხდის, მაგალითად, რუსეთი, ისიც უყვარს და ამ პროგრამას მასაც მისცემსო. და ასეთი ქმედებით, რომელსაც სახელმწიფო იყენებს ხისტად, იმიტომ რომ სახელმწიფოებრივი ინტერესებიდან, მაღალი საზოგადოებრივი წესრიგის ინტერესებიდან გამომდინარე მან უნდა აკონტროლოს ყველა და ყველაფერი, ის გაცილებით უფრო მეტ ხიფათს უქმნის სახელმწიფოს. ვერ მივდივართ სიტუაციის გამარტივებისკენ. შეიძლება ეს მეც მაწუხებს, თქვენც, მაგრამ მაინც პოსტკოტალიტარული პროდუქტი ვართ ყველანი, ახალგაზრდები ნაკლებად, ასაკოვნები უფრო მეტად. ეს საბჭოთა ბაცილა კონსპიროლოგიის და შეთქმულების თეორიების სულ გვდევს, რომ მტრები გვყავს, სულ კატასტროფებია ჩვენს თავს, ჩვენს ყველა უბედურებაში ვიღაცაა დამნაშავე, ამიტომ მუდმივად უნდა ვიყოთ მობილიზებული. ეს არის რიტორიკა, რომელსაც ძალიან კარგად იყენებს მთავრობა იმის დასაჩრდილად, რასაც ჰქვია ადამიანის უფლებები.

რატომ არ აწუხებს მაგალითად მოსამართლეს კითხვა, არც 2012 წლამდე და არც მას მერე, რომ თუ მოითხოვს გამოძიება მოსმენას, უნდა მისცეს ნებართვა. კი ბატონო, ვამბობთ, რომ სტატისტიკა გაუმჯობესდა, მაგრამ ქალბატონი თამარი დამეთანხმება, რამდენად გაუმჯობესდა. ეს არ არის გაუმჯობესება. მოსამართლეს არ აწუხებს ეს კითხვა, იმიტომ რომ ის საკუთარ თავს ვერ აღიქვამს, როგორც დემოკრატიულ ინსტიტუციას, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს სახელმწიფოს დემოკრატიული განვითარება. ის არის სახელმწიფოს დანამატი და არა სახელმწიფოს გარანტი. ბუნებრივია, რომ დანამატი ასე აღიქვამს, რომ რადგან გამოძიება მოითხოვს, დაუკმაყოფილებს და ნებართვა გაიცემა ყველაფერზე.

ის სურათი მინდა დავხატო, რომელიც ხელისუფლებაშიც, არასამთავრობო სექტორშიც, მედიაშიც, ნებისმიერ დემოკრატიულ ინსტიტუციაში არის როგორც მატრიცა. ჩვენ ეს დილემა გვაქვს ახლა გადასალახი. ვხედავთ, რომ მტერი გვყავს და შეიძლება რაღაცასაც გადავყვეთ, რაღაც დავკარგოთ, მაგრამ უფრო მეტს დავკარგავთ, თუ არ გვეყოლება თავისუფალი მოქალაქეები. თავისუფალი მოქალაქეები უნდა იყვნენ დარწმუნებულები, რომ მას არაფრის დიდებით არ მოუსმენენ, არ უთვალთვალებენ. მესმის, რომ საბჭოთა პრაქტიკა იყო ჩვენი ქალაქების, ურბანული სივრცის აგრარიაზაცია, ყველანი ერთმანეთის ჯიბეში ვიყურებოდით, ერთმანეთის ფანჯრებში ვიყურებოდით. ეს ამ სახელმწიფოს ცხოვრების წესი იყო. ეს სხვა ტოტალიტარულ ქვეყნებსაც გაუვლიათ. ჩანთაში მიდევს ფამუქის „შავი წიგნი“ და რომ ვკითხულობ, მეცნობა. ის, რაც საქართველოში ხდებოდა 70-80-იან წლებში, 50-იან წლებში ხდებოდა თურქეთში. ეს არის სტანდარტული ფორმა, ჩვენ ვცხოვრობთ, ვცხოვრობდით ერთმანეთის ცხოვრებით, იმიტომ რომ ეს ტოტალიტარიზმს ახასიათებს, მაგრამ ამის ინსტიტუციონალიზაცია არ უნდა მოხდეს.

დღეს იმის გამო, რომ სახელმწიფოს სხვა ბერკეტი არ გააჩნია, გარდა იმისა, მოახდინოს ცუდი პრაქტიკის ინსტიტუციონალიზაცია, მიმაჩნია, რომ ძალიან სახიფათოა ჩვენი საზოგადოების მდგრადი განვითარებისთვის. ამას აკეთებს

გამოძიება და გვეუბნება, რომ ის ყველას და ყველაფერს უნდა უსმენდეს, იწერდეს და იღებდეს და შესაბამისად, როცა ყველაფერს იღებს და იწერს, ის არ სჭირდება, ხშირ შემთხვევაში ვერაფერში იყენებს და უპატრონოდ უგდია. უპატრონო ეკლესიას კი ყოველთვის ყვავები ეპატრონებიან. მერე გამოჩნდება ბედუკამე, რომელიც ამას გაავრცელებს, მერე კიდევ სხვა ვიღაც, მერე ჩადებენ კასრში, და მერე ეს ჩანაწერები რაღაც ფორმით შეიძლება მოხვდეს მედიაშიც. უკანონოდ იყო მოპოვებული ჩანაწერი, რომელზეც თათული საუბრობდა, ჩანაწერი გაავრცელა შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილემ ერთ-ერთ მოქალაქეზე. აქ არ ყოფილა გამოძიების ინტერესები, საზოგადოებრივი ან სახელმწიფოებრივი ინტერესები და ეს კადრები არ ყოფილა ვიღაცის კერძო არქივში, მაგრამ იყო შინაგან საქმეთა სამინისტროში და მინისტრის მოადგილემ აიღო და გამოიყენა ისე, როგორც ეს მას პირადად უნდოდა. ასე ძალიან ბევრი ვიდეო და აუდიო ჩანაწერი ვრცელდება ბევრ პორტალზე და შეიძლება ბევრს ვერც ვნახულობთ, იმიტომ რომ არც ინტერესი გვაქვს და არც შევდივართ იმ საიტებზე, მაგრამ ეს არსებობს. მახსოვს კომისიის ნათქვამი, რომ ასეთი 24 ათასი ჩანაწერია და 108 საათის მოცულობის მხოლოდ ინტიმური კადრების შემცველი ჩანაწერი გაანადგურა. საინტერესოა, რომელ საზოგადოებრივ ან სახელმწიფოებრივ წესრიგს სჭირდება ინტიმური ჩანაწერები? ეს სჭირდება მხოლოდ იმას, რომ ეს ტოტალიტარული ბაცილა იყოს მუდმივ სათბურ პირობებში. რათა მთელ საზოგადოებას ჰქონდეს განცდა, რომ ეს არ არის თავისუფალი მოქალაქეების სივრცე, რომ აქ სახელმწიფოს სახელით მთავრობა ამყარებს ისეთ წესრიგს, როგორც მას უნდა. ანუ დილემა, დემოკრატია თუ ავტორიტარიზმი, პირდაპირ გადის ამ თემაზე. როდესაც გერმანიის საკონსტიტუციო სასამართლომ რამდენიმე წლის წინ აკრძალა მოკლე ტექსტური შეტყობინებების შენახვა, ის გამოდიოდა ერთი პრინციპიდან, რომ ეს ეწინააღმდეგება მოქალაქის ღირსებას. ის არ გამოდიოდა მაღალი საზოგადოებრივი ან სახელმწიფოებრივი ინტერესებიდან. ამბობდა, რომ მოქალაქე, ის, ვიზეც დგას მისი სახელმწიფო, არ უნდა ჩააგდოს უღირს მდგომარეობაში. შესაბამისად ეს ადამიანები უფრო მეტ გარანტიას გრძნობენ და უფრო მეტად ზრუნავენ ამ სახელმწიფოს გაძლიერებისათვის, როდესაც თავად არიან ღირსეულ მდგომარეობაში და იმასაც ხედავენ, რომ სახელმწიფო მათ ღირსებაზე ზრუნავს. ეს ყველაფერი პირდაპირპროპორციულია.

კანონპროექტი უკვე მიღებულია რამდენიმე დათქმის გარეშე, ვის, რატომ უნდა მოუსმინონ, რატომ უთვალთვალონ, რა ვალდებულებები უჩნდება გამოძიებას იმისათვის, რომ ადამიანს აუცილებლად უნდა მოუსმინონ და სხვა ყველა რესურსი ამოწურულია და თუ არა მოსმენა, შეიძლება კრიზისული ვითარება შეგვექმნას. ეს ვალდებულება სახელმწიფოს უნდა გაუჩნდეს. არ უნდა იყოს ჩვენი ნებაყოფლობითი თანხმობა, რომ ასეთი ორუელისეული რეჟიმი შეიქმნას. ეს არის გამოწვევა და საზოგადოება ან მიიღებს, ან არა, ან დავთანხმდებით, ან არა. შეიძლება ვთქვათ, რომ ბევრად უკეთესია, ყველას გვისმინონ. ერთხელ ერთმა საჯარო პირმა მითხრა, რომ უკვე გამოუმუშავდა იმუნიტეტი, რა თქვას ტელეფონში და რა - არა და რომ არაფერი აქვს დასამალი. მაგრამ რადგან იმუნიტეტი გამოიმუშავა, დასამალი აქვს. იმაზეც ხომ უნდა იფიქროს, ვისაც ელაპარაკება, ისიც ხომ უნდა იყოს დაცული. მაგრამ მის წინაშე ვალდებულება აღარა აქვს.

ეს ჩემი აზრით არის არასამართლებრივი თემა. ეს არ არის თემა, რომელიც შეიძლება მხოლოდ კანონმდებლობით გადაწყდეს. ეს უნდა იყოს დიდი საზოგადოებრივი დისკუსიის საგანი. მაგრამ ბოლო ათიოდე დღის სატელევიზიო დისკუსიების დაკვირვება მკარნახობს, რომ პოლიტიკური ჯგუფები, მედია უფრო მეტად სამოქალაქო ომის ანტურაჟში არიან და სხვას ვერაფერს ხედავენ, რა თქმა უნდა იქ ამას ვერ დავინახავთ. მაგრამ რაღაც სხვა პლატფორმა უნდა მოიძებნოს, სადაც ამ თემაზე იქნება დისკუსია. უნდა მივაღწიოთ საზოგადოებრივ თანხმობას იმაზე, რომ ვიდრე არ შეგვიძლია მოვახერხოთ მოქალაქის დაცვა იმისგან, რომ გამოძიებამ თვითნებურად არ დაიწყოს ყველა ჩვენგანის ჩაწერა, ვიდრე არ მივიღებთ ისეთ რეალობას, სადაც მოსამართლე დასაბუთებულად გასცემს თანხმობას მოსმენაზე, ვიდრე ასეთი ჩანაწერის დაცულობა არ იქნება გარანტირებული, რომ ის რაიმე ხერხით არ მოხვდება მედიაში, რაც არ უნდა ეთიკური დილემები გავაჩინოთ, .. რამდენიმე დღის წინ ერთ-ერთმა სტუდენტმა მითხრა რაღაც, რაც ჩემთვის არის ყველაზე შემაშფოთებელი. მას ჰყავს მეგობარი გოგონა, რომელსაც ჰყავს შეყვარებული, რომლის მეგობარიც მუშაობს შსს-ში. შეყვარებული ბიჭი ყოველკვირეულად იღებს თავისი შეყვარებული გოგონას სატელეფონო საუბრების სკრიპტებს. და არცერთს, არც ამ გოგონას, არც მის შეყვარებულს და არც მის მეგობარს არა აქვთ დისკომფორტი, არიან კმაყოფილები და ცხოვრობენ სრულ იდილიაში. გოგონა ბედნიერია, რომ მის მიმართ ასეთ ყურადღებას იჩენს მისი შეყვარებული. შეყვარებული თავის მხრივ ბედნიერია, რომ მეგობარი ასე უდგას გვერდში და ყველა საიდუმლო პირად ინფორმაციას აწვდის თავის შეყვარებულზე. ის მეგობარიც ბედნიერია, რომ ეხმარება ამ ადამიანებს პირადი ცხოვრების მოწესრიგებაში და რომ მეორე მხრივ, ასეთი მნიშვნელოვანი ადამიანია.

ეს ნორმა ხდება და არავის უჩნდება პროტესტი და ეს არის ყველაზე სერიოზული პრობლემა. თუ ეს არ გადაწყდა, მედიაში აუცილებლად გავა კადრები. ცოტა ხნის წინ გავიგე, რომ იმ შავ ყუთს, სერვერს, რომელსაც მიეწოდება ბრძანებები დაისიც ყველა ბრძანებას ასრულებს, შსს „მენეჯერს“ უწოდებს. შინაგან საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენელი ამბობს, რომ ამ აპარატურას ჰქონდა დირექტორია, იწერებოდა, რომელი მოსამართლის მიერ გაიცა ბრძანება, რომელ საქმეზე, ვის წინააღმდეგ, რა ნომერზე და ა. შ. მაგრამ იქ იყო კიდევ ერთი დირექტორია, არალეგალური ბრძანებები. არ იყო მოსამართლის ბრძანება, მაგრამ დირექტორიას მაინც აძლევდნენ დავალებას და ისიც ასრულებდა. როდესაც ვიკითხე, ეს დირექტორია კიდევ არსებობს თუ არა, მიპასუხეს, რომ ის გააუქმეს, რის საფუძველზე, საიდუმლოა, და რომ ისინი არ არიან ისეთები, როგორებიც ისინი იყვნენ. მესმის, რომ ადამიანს, რომელიც ახლაა ხელისუფლებაში, აქვს განცდა, რომ უკეთესია იმასთან შედარებით, ვინც მანამდე იყო, მაგრამ საზოგადოებისთვის ეს არ არის ნუგეში საიმისოდ, რომ ის ამას არასოდეს გააკეთებს. მე არა მაქვს იმის საფუძველი, რომ ისინი ამას აკეთებენ, რაზეც ვეჭვობ, მაგრამ ხომ შეიძლება გააკეთოს? და რა უშლის ხელს, რომ არ გააკეთოს? და რა უშლის ხელს, რომ ისევ 24 ათასი ან ათჯერ 24 ათასი ჩანაწერი არ არსებობდეს ცხრა წლის მერე? ვრჩებით მხოლოდ სინდისის იმედად, რომელიც არის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი დემოკრატიული ინსტიტუცია, და რომლის დიდი დეფიციტია, ისევე როგორც სხვა დემოკრატიული ინსტიტუციებისა. მე მინდა, რომ ამაზე იყოს დისკუსია.

თათული თოდუა - თქვენ გაიხსენეთ ბატონი ხვედელიძის საქმე, რომელიც შს მინისტრის მოადგილე იყო დაახლოებით ორი წლის წინ და თქვით, რომ ინფორმაცია, რომელიც გასაჯაროვდა, დაცული იყო სამინისტროში. ბრალი წაეყენა მხოლოდ მინისტრის მოადგილეს, სხვა მონაწილე პირების შესახებ არაფერი გვსმენია, ისევე როგორც დანაშაულებრივ სქემაზე.

ზვიად ქორიძე - ეს ჩანაწერი რომ ვინმეს პირად კოლექციაში ყოფილიყო, ამის მოძიება რა თქმა უნდა ძალიან ადვილი იქნებოდა და იმ ადამიანს აუცილებლად დასჯიდნენ. თვითონ ბატონი ხვედელიძე იქნებოდა დაინტერესებული იმ ადამიანის გამოაშკარავებით, ვისაც სახლში ჰქონდა ეს ინფორმაცია. მაგრამ ასე არ ყოფილა. გამოძიებამ დაადანაშაულა ხვედელიძე. მას პირადად არ გაუკეთებია ეს ჩანაწერები. თუ პირადად გააკეთა, მაშინ რა თქმა უნდა, როცა არ იყო შსს-ს წარმომადგენელი, დაარღვია კანონი. მაგრამ გამოძიებას არ უთქვამს, რომ მან პირადად ჩაწერა. ეს ჩანაწერი არსებობდა არქივში. მე არ ვყოფილვარ იმ კომისიაში, მაგრამ მათგან, ვინც იყვნენ, ვიცით, რომ ჩანაწერების ნაწილი სისტემატიზებული იყო, ნაწილი - არა, მხოლოდ მოგვიანებით დაიწყო მათი სისტემატიზაცია. მაგრამ ყველაზე საინტერესო ის არის, რომ ეს ხომ არ ყოფილა საგამომძიებო ინტერესებით მოპოვებული ფარული ჩანაწერი, იმიტომ რომ არ არსებობს სისხლის სამართლის ის საქმე, რომლის გამოც ეს ჩანაწერი გაკეთდა. ანუ არ არსებობს გამომძიებელი, რომელიც პირადად არის პასუხისმგებელი ჩანაწერზე.

თუ ჩანაწერი არ შეიცავს დანაშაულის ელემენტებს, მაგრამ შეიცავს მაკომპრომეტირებელ ინფორმაციას, და შესაძლოა ეს კადრები ასეთად ჩაგვეთვალა, ესეც ინდივიდუალური მიდგომის საგანია, ეს კადრი განადგურებული უნდა ყოფილიყო. სამწუხაროდ მე ვნახე ეს კადრი, მაგრამ ვნახე იმიტომ, რომ საუბარი მომესმინა. იქ არ არის ისეთი ტიპის საუბარი, რომელიც სისხლის სამართლის რომელიმე საქმისთვის შეიძლება ყოფილიყო მნიშვნელოვანი. ყველაზე მნიშვნელოვანი რაც შეიძლება ყოფილიყო, იყო ამ სამი ადამიანის ურთიერთობა და ნაცნობობა. მაგრამ არც ეს იძლეოდა რამეს. ამიტომ ვამბობ, ეს არის უპატრონო კადრი, და ის გამოიყენა ადამიანმა, ვისაც ჰქონდა თავისი კონკრეტული პოლიტიკური ინტერესი.

გიორგი მშვენიერაძე - შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ გავრცელებული ოფიციალური ვერსიის თანახმად, აღნიშნული ინფორმაცია ინახებოდა გამომძიებელთან, რომელიც იძიებდა საქმეს აღნიშნული ვიდეო-ჩანაწერის უკანონოდ მოპოვებასთან დაკავშირებით. ანუ ეს მასალა მტკიცებულება იყო სხვა საქმეში, რომელიც წარმოებდა იმის გამო, რომ მისი ჩამწერი დასჯილიყო.

ზვიად ქორიძე - მე იმას ვკითხულობ, ვინც ჩაწერა, მან რისთვის ჩაწერა.

გიორგი მშვენიერაძე - გამომძიებელს კანონით არა აქვს უფლება ეს მასალა გადასცეს თუნდაც შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილეს. იმიტომ რომ ის მასთან

ინახება და არის საქმის მასალა. ამიტომ ის გამომძიებელიც უნდა მიცემულიყო პასუხისგებაში.

თათული თოდუა - ვიდრე დისკუსიას გავხსნით, შევეცდები მოკლედ ჩამოვთვალო ის საკითხები, რაზეც ვისაუბრეთ. ქალბატონმა თამარმა ისაუბრა, რატომ უნდა დავიცვათ პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა. ამ შეკითხვას სხვადასხვა რაკურსით სამივე მომხსენებელი მიუბრუნდა. საინტერესო იყო ქალბატონ თამარის ნათქვამი იმის შესახებ, რომ ინდივიდი განსაზღვრავს, რა არის მისი პირადი სივრცე და ესა თუ ის ინფორმაცია გახდეს თუ არა სხვებისთვის ხელმისაწვდომი. მან პერსონალური მონაცემები ახსენა, როგორც საკუთრება და ესეც ძალიან მრავლისმეტყველი იყო, იმიტომ რომ დღეს გამოდის, რომ საკუთრება, რომელიც ხელშესახებია, უფრო მეტად გვეკუთვნის, ვიდრე ინფორმაცია ჩვენს შესახებ და ამიტომ ეს გაიგივება საინტერესოდ მომეჩვენა.

ასევე ვისაუბრეთ მექანიზმებზე სასამართლოს და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის სახით. საქართველოში არსებულ რეალობაზე და უკანონო მოსმენებთან დაკავშირებულ პრობლემაზე ბატონმა ზვიადმა გაამახვილა ყურადღება. მისი მოხსენების შემდეგ უფრო მეტი კითხვის ნიშნით გამოიკვეთა ჩვენი დისკუსიის სათაური - როგორ დავიცვათ ჩვენი პირადი ცხოვრება, როდესაც ამდენი პრაქტიკული დილემა არსებობს. თამარის პასუხი ამაზე ასეთი იყო - პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის დაცვა სახელმწიფოს პრიორიტეტია, ეს არის აღებული ვალდებულება ჯერ ვიზა-ლიბერალიზაციის ფარგლებში, ახლა კი „ასოცირების შეთანხმების“ ერთ-ერთ მნიშვნელოვან კომპონენტს წარმოადგენს.

გიორგიმ ჩვენს გამოცდილებაზე ისაუბრა, საბჭოთა პერიოდიდან მოყოლებული. ძალიან მენიშნა გიორგის მოხსენების ის ნაწილი, როდესაც თქვა, რომ თავიდან სწორედ ინფორმაციის თავისუფლებისთვის ბრძოლით დავიწყეთ და მიგვავიწყდა პირადი ცხოვრების დაცვის საკითხი. მან ახსენა 2006 წელი, როგორც გარდამტეხი მომენტი, საიდანაც ნელ-ნელა დაიწყო საზოგადოებაში ამ თემაზე დისკუსიები, გაჩნდა კითხვები და ინფორმაცია და ეს ყველაფერი დასრულდა კანონით „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის ინსტიტუტის შექმნით.

მე ვფიქრობდი, რომ ბატონი ზვიადი უფრო მეტად მედიაზე გააკეთებდა აქცენტს, თუმცა თქვენ ძალიან კარგად აღნიშნეთ, რომ ვიდრე სახელმწიფო იძლევა ცუდ მაგალითს და არის ასეთი სენსიტიური ინფორმაციის შემგროვებელი, მანამდე მედიის საკითხი ნაკლებად მოგვარდება.

ახლა უკვე შეგვიძლია გავხსნათ დისკუსია.

გიორგი გოგუა, რადიო „თავისუფლების“ ჟურნალისტი - ბატონმა ზვიადმა თქვა, რომ პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლება უფრო მეტად საზოგადოებამ უნდა მოაგვაროს, ვიდრე კანონმდებლობამ. ჩემი აზრით ეს გრძელვადიანი საკითხია. მაინტერესებს, იმ სიტუაციაში, რომელშიც დღეს ვართ, რა ბერკეტები აქვს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორს და მეორე - მართლაც ამ

ინსპექტორის იმედი უნდა გვექონდეს თუ ამაზე პასუხისმგებელია სახელმწიფოს სხვა ინსტიტუტებიც?

თამარ ქალდანი - საზოგადოების მთავარი როლი არის დაკვეთაში. საზოგადოებამ უნდა თქვას, რომ მისთვის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლება არის მნიშვნელოვანი და ითხოვს ამ საკითხის რეგულირებას. ამიტომ არის, რომ არსებობს ჩარჩო კონვენცია, მაგრამ იმის მიხედვით, სად უფრო მაღალია გამჭვირვალობის სტანდარტი, მაგალითად შვედეთში, ქვეყნდება ყველა მოქალაქის, ყველა გადასახადის გადამხდელის ფინანსური მდგომარეობის შესახებ. შეგიძლიათ გადაფურცლოთ და ნახოთ, თქვენი მეზობლის ფინანსური შემოსავალი როგორი იყო შარშან და გაუარესდა თუ გაუმჯობესდა. მაგრამ არსებობს ჩარჩო, რომელიც გეუბნება, როგორ უნდა დაიცვა და რა არის პრინციპები. პრინციპები კი არსებითი და მარტივია და ამბობს, რომ არ უნდა შელახოს ადამიანის ღირსება, უნდა იყოს კანონიერი და სამართლიანი, პროპორციული, ადეკვატური, მხოლოდ იმ მოცულობით, რაც აუცილებელია კანონიერი მიზნისთვის და შენახვის ვადაც უნდა იყოს ამ მიზნის ადეკვატური.

ასევე არსებობს მონაცემთა მინიმუმაციის პრინციპი, მხოლოდ ის, რაც აუცილებელია გადაწყვეტილების მისაღებად. ვთქვათ მიდიხართ რაღაც დაწესებულებაში და უნდა მიიღოთ მომსახურება, უნდა მისცეთ მხოლოდ ის მომსახურება, რაც ამ მომსახურების გაწვევისთვის არის საჭირო. მეორედ გახდება საჭირო, თავიდან მოვალ და წარმოგიდგენთ პირადობის მოწმობას. საზოგადოების დაკვეთა უნდა იყოს ერთი მხრივ მონაცემთა დამუშავების ნაწილში, მეორე მხრივ, როცა სახელმწიფო იყენებს ამ მექანიზმებს - თვალთვალს, და ა. შ. და საზოგადოება ამბობს, რა არის მისთვის მისაღები. ეს არის მისი მთავარი როლი. ამის მერე კანონმდებელი გადათარგმნის ამ ნებას კანონმდებლობაში და აწესებს გარკვეულ წესებს.

ინსპექტორის ინსტიტუტი არ არის აღმასრულებელი ხელისუფლების ნაწილი. ის არის დამოუკიდებელი სახედამხედველო ორგანო, წელიწადში ერთხელ პარლამენტს და მთავრობას წარუდგენს ანგარიშს. მთავარი გადაწყვეტილების მიმღები ინსპექტორის შერჩევის დროს, რომელიც 3 წლის ვადით აირჩევა, რამდენიმე რგოლი მონაწილეობს - სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობით შექმნილი კომისია, გარკვეულ გადარჩევას აკეთებს პრემიერ-მინისტრი და საბოლოო გადაწყვეტილებას იღებს პარლამენტი. ასეთია დღევანდელი მოდელი, მაგრამ ანგარიშვალდებული ყველაზე მეტად არის პარლამენტის და ფართო საზოგადოების წინაშე.

რა ბერკეტები აქვს ამ ინსტიტუტს სასამართლოსგან განსხვავებით. ადამიანს რა თქმა უნდა შეუძლია პირდაპირ მიმართოს სასამართლოს ან მიმართოს ინსპექტორის ინსტიტუტს. გარდა იმისა, რომ იხილავს მოქალაქის განცხადებას, ამის პარალელურად ის ამოწმებს ინფორმაციას. თუ აღმოაჩინა, რომ რაღაც დარღვევას აქვს ადგილი, შეუძლია საბოლოო გადაწყვეტილებამდე დაბლოკოს რაღაც მონაცემები. საბოლოო გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ შეუძლია რამდენიმე რაღაც გააკეთოს, დაავალოს რაიმე ღონისძიების განხორციელება, მაგალითად წაშალონ, აღარ შეინახონ, შეაფასონ

პროპორციულობა, შეაფასონ საფუძვლის არსებობა და ა. შ., ანუ უთხრას, რა უნდა გაუკეთონ ამ მონაცემს.

ასევე აქვს ფინანსური ბერკეტი, ანუ ეს არის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა, შეუძლია ჯარიმის დაკისრება, რომელიც მაღალი არ არის, მაგრამ უფრო რეპუტაციის საკითხია. ანუ არსებობს ფინანსური ჯარიმა და გაფრთხილება. დღევანდელი რედაქციით ჯარიმების ოდენობა მერყეობს 500-დან 10 ათას ლარამდე. ეს ძალიან სენსიტიური თემაა, ყოველ წამს და წუთს აქვს მნიშვნელობა, განსაკუთრებით გასაჯაროების საკითხში. იმიტომ რომ ყველაზე დიდ პრობლემას ადამიანებს უქმნის გასაჯაროებელი მონაცემები, იმიტომ რომ ეს კიდევ ერთ მნიშვნელოვან უფლებას, ღირსების უფლებას უკავშირდება. კონსტიტუციის მე-17 მუხლი ძალიან მნიშვნელოვანია. ჩემს პირად მონაცემებზე კონტროლის დაკარგვამ შეიძლება მიმიყვანოს არა მარტო მატერიალურ ზიანამდე, არამედ ჩემი მორალური ზიანი დააყენოს და ჩემი პატივი და ღირსება შეურაცხყოს. ფინანსური სანქცია კარგია, მაგრამ პირადად ჩემთვის უფრო მნიშვნელოვანია ინსპექტორის სხვა ფუნქციები.

საკანონმდებლო ცვლილებების ნაწილში მუშაობა გრძელდება. გვქონდა 2011 წლის ბოლოს მიღებული კანონი და იყო დიდი კონსესუსის შედეგი. მაინც კარგი იყო მისი მიღება, რადგან რაღაც ჩარჩო მაინც გვქონდა, მაგრამ ის გამოფიტული იყო ბევრი მნიშვნელოვანი საკითხისგან. არსებულ რედაქციაში აისახა კამპანიის, „ეს შენ გეხება!“ და ჩვენს მიერ მომზადებული ინიციატივა და ბევრი რამ გაცხადდა და გაუმჯობესდა, მაგრამ საკანონმდებლო რეგულირება ჯერ არ არის ამოწურული და კიდევ ბევრი რამ არის გასაუმჯობესებელი, მათ შორის სწრაფი და ეფექტური რეაგირების ფარგლებში.

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა წესი, რომელიც ახლა გამოიყენება, ძალიან არაეფექტური მექანიზმია, იმიტომ რომ ინსპექტორი არ არის ადამიანი, რომელიც ტყის უკანონო ჭრას აკონტროლებს, მან უნდა შეაფასოს, იმსჯელოს, დაასაბუთოს, რატომ დამუშავდა მონაცემები პრინციპების დარღვევით.

ჩვენი მთავარი გამოწვევა მდგომარეობს იმაში, რომ უნდა შევქმნათ სისტემა. პირველი ინსპექტორის პასუხისმგებლობა იმიტომ ვიტვირთე, რომ სულ მაკლდა სისტემები, და ვიფიქრე, რომ ეს არის ახალი ინსტიტუტი და პასუხისმგებლობას ავიღებდი სისტემის შექმნაზე. დასაბუთების ვალდებულება უნდა იყოს, ინსპექტორის გადაწყვეტილება რა თქმა უნდა შეიძლება გასაჩივრდეს სასამართლოში, საბოლოო არბიტრი არის სასამართლო.

თათული თოდუა - თამარ, თქვენ აღნიშნეთ საზოგადოებრივი დაკვეთის მნიშვნელობა სხვადასხვა სფეროს რეფორმირების პროცესში. თქვენი აზრით, დღეს აქვს ქართულ საზოგადოებას დაკვეთა პირადი ცხოვრების უფლებისა და პერსონალური მონაცემების დაცვის გაძლიერებაზე?

თამარ ქალდანი - პერსონალური მონაცემები უცხო თემაა. როცა ამბობ, რომ პერსონალურ მონაცემებს იცავ, გეკითხებიან რას ნიშნავს პერსონალური მონაცემები. როცა უხსნი, რომ ეს არის ყველაფერი ის, რითიც შესაძლებელია ადამიანის იდენტიფიცირება, ცოტა გასაგები ხდება. ცოტა რთული ტერმინია. მაგრამ პირადი ცხოვრების დაცვის თვალსაზრისით საგრძნობია. არ ვიცი ყველას შეგიხედავთ თუ არა,

არის თუ არა ოთახში ვიდეოთვალთვალი, გამოგირთავთ თუ არა ტელეფონი. ადამიანებს აქვთ პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის მოთხოვნილება. რა არის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა? არა მარტო ის, რომ ვინმემ არ გითვალთვალოს, არამედ ის, რომ ისუნთქო და მოიქცე თავისუფლად. როგორ ვიქცევით, როდესაც კამერა გვიყურებს და როცა ვიცით, რომ არ გვიყურებს? ხომ არსებობს რაღაც ტიპის განსხვავება? ვგრძნობთ უფრო მეტ თავისუფლებას. ზვიადი სწორია, თავისუფალ ადამიანს შეუძლია ააშენოს თავისუფალი დემოკრატიული სახელმწიფო. თუმცა ის შიშიც უნდა მქონდეს, რომ რაღაც მომენტში შეიძლება მომისმინონ, ოღონდ ეს მომენტი ჩემს კრიმინალურ ქმედებასთან უნდა იყოს დაკავშირებული. ხანდახან ადამიანი, რომელსაც დანაშაული ჰქონდა ჩადენილი და მისი საქმე სასამართლოში ხვდებოდა, პრივილეგიებულ მდგომარეობაში იყო, იმიტომ რომ იცოდა, რომ არსებობდა ჩანაწერი და შეეძლო ედავა მტკიცებულებაზე. მაგრამ ბევრი ადამიანი იყო საერთოდ ინფორმაციის გარეშე. მოცემულობა უნდა შეიცვალოს, თუ რაღაცას ვაკეთებ, სახელმწიფომ დამიწესა ეს წესრიგი, რომ თუ არსებობს ლეგიტიმური ინტერესი, მზად ვარ შეველიო ჩემი პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლებას და გავხდე ინტერესის საგანი.

ჯანმრთელობის მდგომარეობასთან დაკავშირებით, რა თქმა უნდა ეს არის განსაკუთრებული კატეგორიის მონაცემები, მაგრამ ავიღოთ მიტერანის საქმე. გადაწყვეტილების მიმღები პირი არის თუ არა უნარიანი, მიიღოს გადაწყვეტილება, თუ ეს მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობაზეა დამოკიდებული, შეიძლება იყოს ლეგიტიმური ინტერესი საზოგადოების, რომ იცოდეს, გადაწყვეტილების მიმღები მთავარი პირის ფსიქიკური მდგომარეობა როგორია. არსებობს სტანდარტი, წესები და წესებიდან გამონაკლისი ასევე უნდა რეგულირდებოდეს კანონით. და რა თქმა უნდა სისტემა უნდა იყოს გამჭვირვალე, უნდა ვიცოდეთ, რა შემთხვევაში მოვხვდებით კონტროლის ქვეშ, რომ მოვხვდებით, მერე რა უფლებები გვაქვს და ა.შ. სისტემა უნდა იყოს გამჭვირვალე და რაღაც ტიპის კონტროლის მექანიზმები, როგორც საზოგადოებრივი, ისე ინსტიტუციური კონტროლის მექანიზმები. სამოქალაქო კონტროლი თავის მხრივ არ არის სტაბილური. მაგალითად დღეს არსებობს სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების ინტერესი, მაგრამ ხვალ შეიცვალა მათი პრიორიტეტები, და გადაერთნენ სხვა ტიპის უფლებაზე, ამაზე ხომ არ ვიქნებით დამოკიდებული? ამიტომ სახელმწიფომ უნდა შექმნას ბალანსის და გაწონასწორების სისტემა და თქვას, რომ თუ არსებობს რისკები, მათ ანეიტრალებს ამა და ამ ტიპის სისტემებით ან ინსტიტუციებით.

ზვიად ქორიძე - ჟურნალისტის დედის ჯანმრთელობის მდგომარეობა არ არის ის ინფორმაცია, რომელიც რაიმე ფორმით უნდა გახდეს საჭირო. მაგრამ როდესაც კონკრეტულმა პოლიტიკოსმა ეს ინფორმაცია გაასაჯაროვა იმ კონტექსტში, რომელშიც გაასაჯაროვა, მიმაჩნია, რომ აქ უკვე შემოდის ორი საჯარო პირის დაპირისპირება. აქ მედიის ძალიან მნიშვნელოვანი ფუნქციაა გაარკვიოს, აქ თემა არ იყო ჯანმრთელობის მდგომარეობა. თემა იყო ის, თუ ერთი საჯარო პირი როგორ სთხოვს მეორე საჯარო პირს და დეპუტატს გარკვეულ ბენეფიტს ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესაცვლელად, რომელიც მას ან ეკუთვნოდა ან არა.

გიორგი მშვენიერაძე - თვითმმართველობას მოსთხოვა ბენეფიტი და ინფორმაცია აღმოჩნდა დეპუტატთან.

ზვიად ქორიძე - პირიქით იყო, მან თქვა, რომ მას მიმართეს. დეპუტატი ზუსტად იმას ამბობდა, რომ თვითმმართველობისთვის მიემართა. რა თქმა უნდა ეს არის პრობლემა, ისევე როგორც უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის ჯანმრთელობის მდგომარეობა არის პრივატული სივრცე, მაგრამ როდესაც ეს ეხება მის საჯარო საქმიანობას და ვალდებულებების შესრულებას, აქვს თუ არა ამასთან შეხება. ისევე როგორც ფრანსუა მიტერანის ან რონალდ რეიგანის ჯანმრთელობის მდგომარეობა, რომელსაც ლამის ეპირად გვასწავლიდა „ვრემია“ თავის დროზე. საბჭოთა პროპაგანდა ამას გვაჩვენებდა, ნახეთ რა ავადმყოფი პრეზიდენტი ჰყავს ამერიკის შეერთებულ შტატებსო, მაგრამ ამ ინფორმაციას რომ ფლობდა საბჭოთა პროპაგანდისტული მანქანა, იმიტომ ფლობდა, რომ თეთრი სახლი მას ასაჯაროებდა. ეს არ იყო საიდუმლო ინფორმაცია. იმიტომ რომ ეხებოდა მნიშვნელოვან გადაწყვეტილებების მიმღები საჯარო პირის ჯანმრთელობის მდგომარეობას. შეგვიძლია ვიდავოთ, ეს ასე უნდა იყოს თუ არა. მე მაინც მგონია, რომ თუ არის რაიმე ტიპის ეჭვი, რომ უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო აღებული ვალდებულებები ხელს უშლის მის სრულფასოვან საქმიანობას, ეს ჩემთვის არის ძალიან მნიშვნელოვანი საჯარო ინფორმაცია. ისევე როგორც ძალიან მნიშვნელოვანია, რამდენად ჯანმრთელ მდგომარეობაშია კონკრეტული მოსამართლე, რომელიც შედის გადაწყვეტილების გამოსატანად. იმ წუთას ეს შეიძლება ძალიან მნიშვნელოვანი ინფორმაცია იყოს და ბევრ ქვეყანაში ამას არეგულირებენ.

შეიძლება რაღაც კონტექსტში ჩემი ჯანმრთელობის მდგომარეობა იყოს ღია, საჯარო, იმიტომ რომ ეს სჭირდებოდა რაღაც ტიპის საზოგადოებრივი თვითმმართველობის პროცესს. მაგრამ ზოგადად ჩემი ჯანმრთელობის მდგომარეობა არავის უნდა აინტერესებდეს. ამიტომ ასეთი მიდგომა მაქვს, პერსონალური ინფორმაციის და პირადი სივრცის დაცვის სტანდარტი თუ მაღალი იქნება, მერე აღარ შეიქმნება ასეთი ტიპის ფანტომები. მახსენდება ერთი გადაცემა, სადაც თბილისის ბიუჯეტის მიღების პრობლემა იდგა და გადაცემის წამყვანმა სტუდიაში მოიყვანა ლეიკემიით დაავადებული ბავშვი, გამოიყვანა პირდაპირ ეთერში და გააკეთა ამ ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობის რეპრეზენტაცია. კითხვა დასვა ამ ფორმით - არ მაინტერესებს თქვენი პოლიტიკური კინკლაობა, ამ ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობა მაწუხებსო. ეს არის ამ ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობის, პერსონალური ინფორმაციის უხეში გასაჯაროება, რისი უფლებაც არა აქვს ჟურნალისტს, და მეორე - ამ ინფორმაციის მეშვეობით მანიპულირება.

შეიძლება ვთქვათ, რომ როდესაც ყოფილმა პრემიერმა გაასაჯაროვა უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის ჯანმრთელობის მდგომარეობა, ისიც მიმართავდა მანიპულაციას. ყოველ შემთხვევაში უცბად გააჩინა კითხვის ნიშნის დამსმელი თემა, მაგრამ მედიაში ამ კითხვაზე პასუხი აღარ მინახავს. ეს ძალიან მნიშვნელოვანია, თუ უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე თავისი ჯანმრთელობის მდგომარეობით

ქმედუუნაროა, ან ისეთი ტიპის ვალდებულებები აქვს ადებული, რომელზეც არ უნდა იყოს ჩამოკიდებული უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე, მირჩევნია, გადადგეს თანამდებობიდან. ეს არის ჩემი პირადი თვალსაზრისი. იმიტომ რომ აქ ძალიან მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესია.

თამარ ქალდანი - აქ ერთი მნიშვნელოვანი მომენტი. ასეთ შემთხვევაში, როდესაც მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესი არსებობს, ეს ინფორმაცია უნდა გასაჯაროვოს თვითონ ამ პირმა. როდესაც არსებობს მაღალი საჯარო ინტერესი კონკრეტული თანამდებობის პირის მიმართ, ის ადეკვატურად უნდა პასუხობდეს ამ საჯარო ინტერესს და თვითონ ასაჯაროვებდეს და რა ისე, რომ ვიღაცა მიმართავდეს საავადმყოფოს, სადაზღვევო კომპანიას და მათგან იღებდეს ინფორმაციას. ეს არის ძალიან მნიშვნელოვანი დათქმა, რომელიც საჯარო ინტერესში უნდა იყოს დაცული. ჩვენ სპეციალურად გავზარდეთ განსაკუთრებული კატეგორიის მონაცემთა წრე, და ჩავამატეთ მაგალითად „მსხვერპლი“.

ზვიად ქორიძე - გეთანხმები, მაგრამ ეს ინფორმაცია გასაჯაროვდა ამ ორი პერსონის პირადი შეხვედრის შემდეგ და ყველაზე უცნაური ის იყო, რომ ვისი პირადი ინფორმაციაც გასაჯაროვდა, მას დღემდე არ ჰქონია რეაქცია.

თამარ ქალდანი - სპეციალური ყურადღება გავამახვილეთ დათქმაზე, იმიტომ რომ განსაკუთრებული კატეგორიის მონაცემების გასაჯაროება არის ყველაზე სენსიტიური და თანხმობა არის ერთ-ერთი საფუძველი. ჯანსაღ საზოგადოებაში, სადაც არსებობს ბალანსი საჯარო და პირად ინტერესს შორის, ადამიანმა თვითონ უნდა მიიღოს გადაწყვეტილება.

ზვიად ქორიძე - თუმცა „რეაქციის“ ისტორიაში იყო ბავშვის და მისი მამის თანხმობა.

თამარ ქალდანი - თანხმობა თუ არსებობს, მაშინ ვერაფერს ვიზამთ, აქ ეთიკურობაზე შეიძლება ვიდავოთ. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მედიის ინტერნეტ რესურსების კონტექსტში ბავშვის, არასრულწლოვნის და მსხვერპლის ინტერესი. იმიტომ რომ ინტერნეტის ეპოქაში როგორც არ უნდა წავშალოთ ინფორმაცია, კვალი მაინც რჩება. ამიტომ მარტო მედია კი არა, თითოეული ჩვენგანი ვართ პასუხისმგებლები, როდესაც ვაზიარებთ ასეთი ტიპის ინფორმაციას. იმიტომ რომ რაღაც ეტაპზე ადამიანმა შეიძლება ვერ გაიაზროს და თუ მერე, როცა გაიაზრებს, აღარ მიეცა ამ ინფორმაციის წაშლის შესაძლებლობა, უკვე ძალიან მძიმე მდგომარეობასთან გვექნება საქმე.

გიორგი მშვენიერაძე - ბატონი ზვიადის ხედვა, როგორც ჟურნალისტის და აქტიური მოქალაქის, ჩემთვის აბსოლუტურად გასაგებია, თუმცა იმ საკანონმდებლო სივრცეში, რომელშიც დღეს ვცხოვრობთ, არანაირი გამართლება არ შეიძლება მოეძებნოს ადამიანის განსაკუთრებული მონაცემების გასაჯაროებას სახელმწიფო

უწყებებიდან ან მაღალი თანამდებობის პირთა მხრიდან. მესმის მოქალაქეობრივი პოზიცია, რომ თუკი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო ვიღაცას არ შეუძლია თავისი მოვალეობის შესრულება, ამ საქმეს უნდა ჩამოშორდეს, ამას კანონიც ითვალისწინებს, ოღონდ საკმაოდ მკაცრად არის გაწერილი, რას ნიშნავს, რომ არ შეუძლია თანამდებობრივი მოვალეობის შესრულება. ეს არის მაგალითად ის, როდესაც სამსახურში ვერ ცხადდება ექვსი თვის განმავლობაში. ამ შემთხვევაში შესაძლებელია მისი სამსახურეობრივი უფლებამოსილების შეწყვეტა. ასევე თუკი პირის ფსიქიკური მდგომარეობა იმდაგვარია, რომ იძლევა ექვსი შეტანის საფუძველს, ამ შემთხვევაშიც შესაძლებელია დაინტერესებული პირის მოთხოვნით მიემართოს შესაბამის ორგანოებს, შეფასდეს მისი ფსიქიკური მდგომარეობა, წარიმართოს საქმე სასამართლოში, სასამართლომ გადაწყვიტოს ეს საკითხი და არავითარ შემთხვევაში ისე, რომ კერძო თუ სახელმწიფო დაწესებულებას, სადაც ინახება ამ ადამიანზე ინფორმაცია, კითხონ, როგორია მისი მდგომარეობა. სწორედ ამიტომ არის კანონში განსაკუთრებულ მონაცემებში მოქცეული ასეთი ინფორმაცია. ცნობისმოყვარეობა შეიძლება ჰქონდეს ადამიანებს, მედიას, მაგრამ აქ უპირველესია ერთი კონკრეტული ადამიანი, რომელიც მართალია ასრულებს საჯარო-სამართლებრივ უფლებამოსილებას, მაგრამ არ დამდგარა კანონით გათვალისწინებული ის საფუძველები, რომლითაც მას უნდა შეუწყდეს უფლებამოსილება.

როდესაც ინტერნეტ-სივრცეში განთავსდება პირის პირად ცხოვრებას მიკუთვნებული ინფორმაცია, მაგალითად ფარული აუდიო ან ვიდეოჩანაწერი და განათავსებენ არა მოქალაქეები, არამედ კერძო პირები, სამწუხაროდ აქ გვაქვს ძალიან დიდი ხარვეზი კანონმდებლობაში. მიუხედავად იმისა, რომ სისხლის სამართლის კოდექსის 157-ე მუხლის თანახმად ფაქტობრივად შესაძლებელია გამოძიების დაწყება, არ არსებობს საპროცესო ღონისძიება, რომელიც უზრუნველყოფს ამ ინფორმაციის დაუყოვნებლივ აღებას ინტერნეტ-სივრციდან, მათ შორის სასამართლოს ჩარევით. ყადაღა შეგვიძლია მივამსგავსოთ ამ ღონისძიებას, მაგრამ ყადაღის მიზნები აბსოლუტურად განსხვავებულია სისხლის სამართლის პროცესში და ამისთვის ვერ გამოდგება.

კითხვა მაქვს თამართან მონიტორინგის სამსახურის გადაცემაზე შესამოვლელის სამსახურში ეროვნული ბანკისგან. და იმაზე, რომ ვერასოდეს გავიგებ, რომ თუნდაც სასამართლოს ბრძანების საფუძველზე ჩაიხედეს ჩემს პირად ანგარიშში და არღვევს თუ არა ეს ჩემს უფლებას, რადგანაც როცა ვერ ვიგებ იმას, რომ ჩემი ანგარიში თუნდაც სასამართლო აქტით შემოწმდა, არ შემიძლია ორი ინსტანციის სასამართლოში გასაჩივრების უფლება გამოვიყენო და დავიცვა ჩემი უფლებები.

თამარ ქალდანი - მექანიზმები მართლაც დასახვეწია. მოგეხსენებათ, რომ სისხლის სამართლის კოდექსში წელს შევიდა ცვლილებები, 157-158-159-ე მუხლებში, გარდა იმისა, რომ ჩაემატა პერსონალური მონაცემების უკანონო ხელყოფა და ა.შ., ზიანის ხარისხი, ანგარება, სამსახურეობრივი მდგომარეობა ასევე აისახა, რაც, ვფიქრობ, მნიშვნელოვანია. ვინაიდან ინსპექტორი აფასებს ზოგადად პერსონალურ მონაცემთა დამუშავების კანონიერებას, და მიუხედავად იმისა, რომ სისხლის [სამართალი] ჩვენი

კომპეტენციის სფერო არ არის, მაინც შევეცდებით ინფორმაციის გამოთხოვის საფუძველზე ავსახოთ ანგარიშში, რა ხდება ამ კუთხით.

რაც შეეხება მონიტორინგის ნაწილს, ადამიანის უფლებათა, იცოდეს რა ტიპის მონაცემები დამუშავდა მის შესახებ. ეს უფლება შეიძლება შეიზღუდოს კონკრეტული ინტერესით, გარკვეული დროით, მაგრამ არა სამუდამოდ. კანონი ამბობს, რომ სუბიექტს აქვს უფლება გაიგოს რა ტიპის მონაცემები დამუშავდა მის შესახებ. მაგალითად მე მაქვს უფლება, ვიცოდე, მისმენენ თუ არა ამ ეტაპზე. თუ მისმენენ და მიმდინარეობს გამოძიება, ამას თუ მეტყვიან, მაშინვე ვიწყებ რაღაც მოქმედებას. აქედან გამომდინარე, ვიდრე საგამომიებო მოქმედებები მიმდინარეობს, [ეს უფლება] შეზღუდული მაქვს და არაფერს მეუბნებიან.

ჩვენ ვაპირებთ დარგობრივად შევისწავლოთ კანონმდებლობა და ვნახოთ, სად არის ხარვეზები. ეს ეხება ჯანდაცვის და საბანკო სფეროსაც. ქვეყანას აქვს ჰარმონიზების და კონსოლიდირების ვალდებულება. როცა სისტემურობაზე ვლაპარაკობ, არ ვგულისხმობ მხოლოდ ინსტიტუციურ სისტემურობას, ეს ეხება კანონმდებლობასაც.

ზვიად ქორიძე - კანონმდებლობის ძველი ვერსიით, როდესაც გამოძიების ინტერესებიდან გამომდინარე წარმოებდა მოსმენა, ამის შესახებ მოქალაქე რა თქმა უნდა ვერ მიიღებდა ინფორმაციას, მაგრამ კანონში იყო ჩანაწერი, რომ მოსმენის დასრულების შემდეგ მას ჰქონდა უფლება და საშუალება გაესაჩივრებინა. თუმცა როგორ უნდა მიეღო ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ მას ოდესღაც მოუსმინეს, ამის მექანიზმი კანონში არ ყოფილა. ახალ ვერსიაში ეს უკვე არის გათვალისწინებული. მე კი ვთქვი, რომ ეს პრობლემა საზოგადოებამ უნდა მოაგვაროს და ეს გრძელვადიანი პროცესია, მაგრამ როდესაც მოვამზადებთ კანონპროექტი და წარვუდგინებთ პარლამენტს, მოკლევადიან გეგმებზეც ვსაუბრობდით, მაგალითად იმაზე, რომ მოსმენა უნდა იყოს დასაბუთებული, ის უნდა იყოს ბოლო ნაბიჯი, არ შეიძლება მოსმენას უპირობოდ აკანონებდეს მოსამართლე.

გიორგი მშვენიერაძე - შუამდგომლობების ძალიან დიდ ნაწილს აღარ აკმაყოფილებს სასამართლო.

ზვიად ქორიძე - გეთანხმები, ანუ ამ კანონის მიღების შემდეგ, 1 აგვისტოდან, როცა კანონი ძალაში შევიდა.

თათული თოდუა - შეიძლება ეს იმითაც აიხსნას, რომ მოქალაქემ, რომელიც გახდება ინფორმირებული ასეთი ღონისძიების ფარული საგამომიებო მოქმედების შესახებ, შეიძლება სადავო გახადოს ამ ღონისძიების კანონიერება და ძალიან კარგია, თუ ასეთ დებულებებს ასეთი პრევენციული ეფექტი უკვე მოაქვს.

მოკლედ შევაჯამებ, წარმოიშვა აზრთა სხვადასხვაობა იმასთან დაკავშირებით, უნდა გასაჯაროვდეს თუ არა უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის ჯანმრთელობის მდგომარეობა. სამწუხაროდ ნეგატიური გამოცდილებაც არსებობს საზოგადოებაში პერსონალურ მონაცემებზე მითითებასთან დაკავშირებით. ეს შეეხება საჯარო

მოხელეების ხელფასების და პრემიების საკითხს. ნეგატიური გამოცდილება იმას გულისხმობს, რომ სწორედ პერსონალური მონაცემების არგუმენტით ხშირად იზღუდებოდა წვდომა ასეთ საჯარო ინფორმაციაზე, რაც თავისთავად პერსონალური მონაცემების საზოგადოებრივ აღქმას კარგ სამსახურს არ უწევს.

მედია იმერლიშვილი, ჟურნალისტი - მეც დამამახსოვრდა ქალბატონი თამარის სიტყვები იმასთან დაკავშირებით, რომ თითოეული ინდივიდი თავად განსაზღვრავს, რა არის მისთვის პირადი სივრცე, მაგრამ ჩემთვის ეს სიტყვები ცოტა არ იყოს ბუნდოვანი დარჩა. თქვენ ასევე ბრძანეთ, რომ სახელმწიფოს პოზიტიური ვალდებულებაა, უზრუნველყოს მოქალაქეების პირადი სივრცის დაცვა. მაინტერესებს სამართლებრივად თუ რეგულირდება, რას ნიშნავს პირადი სივრცე, საიდან იწყება და სადამდე შეიძლება გაფართოვდეს, იმიტომ რომ შესაძლოა ერთი ადამიანი მეტად სენსიტიური იყოს ამ საკითხების მიმართ და სხვა - ნაკლებად.

მალხაზ სალდაძე - სამწუხაროა, რომ დღეს ჩვენი დარბაზი ასე ვიწროა. ეს მიუთითებს იმაზე, რამდენად გაცნობიერებულია ჩვენს საზოგადოებაში პირადი ცხოვრების დაცვის აუცილებლობა. ვილაციისთვის შეიძლება მეტად სენსიტიური იყოს ეს საკითხი, ვილაციისთვის ნაკლებად. არ განვითარებულა მსჯელობა იმ მიმართულებით, რაზეც ზვიადმა ისაუბრა. ეს უფრო მეტად კულტუროლოგიური ჭრილია და ნაკლებად სამართლებრივი. ადამიანები ვერც ხვდებიან სად მთავრდება საკუთარი ცხოვრების საზღვარი და სად იწყება სხვისი.

როდესაც ამ დებატებს ვგეგმავდით, ერთ ასპექტზე ვფიქრობდი, სადაც პირადი ცხოვრების დაცვა არის გამოხატული, ეს სასამართლო დავებია, ნაწილობრივ ითქვა ამაზე. მახსენდება სხვა საზოგადოებების გამოცდილება როგორია დაცვის მექანიზმის თვალსაზრისით, იმიტომ რომ ერთია კანონები და მეორე, როგორ ვიყენებთ ამ კანონებს. იმიტომ რომ სახელმწიფო ვერ მოვა და ვერ გიშველის, თუ არ იცის, შენი პირადი ცხოვრება დაცულია თუ არა. ამიტომ ადამიანები თვითონ უნდა მიმართავდნენ კანონის აღსრულებას, მიმართავდნენ სასამართლოების საშუალებით. ამერიკის შეერთებულ შტატებში არის საზოგადოება, სადაც თითოეულ მოქალაქეს, ზუსტად აღარ მახსოვს ციფრები, რამდენჯერ უწევს სასამართლოში მისვლა და ეს არ არის ერთხელ და ორჯერ წლის განმავლობაში. ეს არის საზოგადოება, რომელიც ყველაზე მეტად დავობს იმაზე, რაც ეკუთვნის მას.

მაინტერესებს საქართველოში როგორაა ამ მხრივ საქმე. თქვენი აზრი მაინტერესებს, თუ დაბალია მაჩვენებელი, რამდენად კატასტროფულად დაბალია დამეორე მხრივ, თუ არსებობს თქვენი წარმოდგენით რაიმე მექანიზმი საზოგადოებრივი ცნობიერების გაზრდისთვის, რაც აუცილებელია იმისთვის, რომ საკითხი გახდეს აქტუალური. რომ ეს არ იყოს მხოლოდ რამდენიმე მცოდნე ადამიანის მსჯელობის საგანი.

თამარ ქალდანი - მთავარი კონცეფცია არის ჩემი პერსონალური მონაცემები და ის, რომ მე ვაკონტროლებ მას. შესაბამისად, თავად განვსაზღვრავ იმას, რა არის მეტად სენსიტიური და რა - ნაკლებად, გარდა იმისა, რაც კანონმა განმისაზღვრა, მაგალითად

ჯანმრთელობის მდგომარეობა, პოლიტიკური შეხედულებები. მაგრამ ამ ნაწილშიც კი მე ვარ მთავარი გადაწყვეტილების მიმღები და თუ თავად გავსაჯაროვე და ვთქვი, რომ ღია, მე მაქვს ასეთი და ასეთი პოლიტიკური შეხედულებები, ვარ ამა და ამ რელიგიის წარმომადგენელი, ვუშვებ ამ ინფორმაციის გამოყენებას.

საინტერესო თემაა სოციალურ ქსელებში გასაჯაროების საკითხი. თუ მე რაღაცას ვასაჯაროვებ, არ მაქვს დახურული პროფილი, მეგობართა შემოსაზღვრული წრე, ნიშნავს, რომ გავსაჯაროვე, მაგრამ თუ რაღაცას ვწერ ერთ კონკრეტულ ადამიანს, ეს არ ნიშნავს გასაჯაროვებას, მერე რა, რომ გამოვიყენე არხი, რომელიც აღიქმება როგორც საჯარო სივრცე. ის, რაც თქვენთვის შეიძლება სენსიტიური იყოს, ჩემთვის შეიძლება საერთოდ არ იყოს სენსიტიური. ეს ეხება პოლიტიკურ შეხედულებას, რელიგიურ კუთვნილებას, ყოფილ ნასამართლეობას, რომელსაც ზოგი საჯაროდ აფიქსირებს, ზოგი კი არა.

სახელმწიფოს პოზიტიური ვალდებულებაა ერთი მხრივ ის, რომ თვითონ არ უნდა შეიჭრას ადამიანის პირად ცხოვრებაში და მეორე მხრივ დააწესოს წესრიგი, შექმნას სივრცე. უნდა თქვას, რა არის დანაშაული და რა - ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა. აქამდე არ გვქონდა კანონმდებლობა, მხოლოდ რამდენიმე ჩანაწერი იყო, რომელიც პრაქტიკის შესაძლებლობას არ იძლეოდა.

რაც შეეხება ინიცირებას, გვაქვს თუ არა ამისი პერსპექტივა დაბალი საზოგადოებრივი ცნობიერების ფონზე. ვთქვათ მედია საშუალებებით მითითება გაკეთდა დანაშაულზე, რომ ამა და ამ ადამიანის პირადი ცხოვრება უხეშად დაირღვა. გამოძიებას აქვს რეაგირების ვალდებულება, იმიტომ რომ ეს არ არის კერძო ბრალდების საქმე. ინსპექტორი არ ელოდება განცხადებებს. განცხადებები არის რეაგირების ერთ-ერთი ფორმა. ჩვენს მიერ ჩატარებული ინსპექტირებების დიდი ნაწილი ინსპექტორის გადაწყვეტილებით არის ჩატარებული. პრიორიტეტებიდან გამომდინარე, მონაცემთა დამუშავების და სენსიტიური ხასიათიდან გამომდინარე გვაქვს გეგმა. მაგალითად, ისე შევამოწმეთ სერვისების განვითარების სააგენტო, რომელსაც აქვს პირადობის მოწმობების, საპასპორტო მონაცემების, მთელი საქართველოს მოსახლეობის მონაცემთა ბაზებზე წვდომა, არცერთი მოქალაქის განცხადება არ მიგვიღია, მაგრამ ბაზის სიდიდიდან გამომდინარე მივიჩნიეთ, რომ ეს იყო ძალიან მნიშვნელოვანი თემა, ისე მოვახდინეთ ერთ-ერთი დაწესებულების მხრიდან განსაკუთრებული კატეგორიის მონაცემების განსაჯაროებაზე რეაგირება და დავაჯარიმეთ უწყება, რომ არავის მოუმართავს. ჩვენთვის მედიით გახდა ცნობილი და მოვახდინეთ რეაგირება. ასე რომ ჩვენ გვაქვს პროაქტიული რეაგირების საშუალებაც.

გიორგი მშვენიერაძე - კიდევ ერთი დეტალი, რომელიც არ უნდა გამოგვრჩეს, როდესაც პირად მონაცემთა დაცვაზე ვსაუბრობთ. საკონსტიტუციო სასამართლომ საკუთარი პრაქტიკით თქვა, რომ ერთი და იგივე ინფორმაცია, მაგალითად ჩემი სახელი, გვარი, მისამართი, პირადი ნომერი შესაძლოა ერთი სახელმწიფო უწყების მიერ დაექვემდებაროს დაცვას, მეორე უწყების მიერ კი არა. მაგალითად საჯარო რეესტრში თუკი ვიღებთ ამონაწერს უძრავ ქონებაზე, იქ ღიაა. ამიტომ სასამართლომ აღნიშნა, რომ პირადი ცხოვრების საიდუმლოების დაცვა პირდაპირ კავშირშია მოლოდინთან. როდესაც საკუთარ მონაცემებს აწვდი სახელმწიფო უწყებას, რა

მოლოდინი გაგაჩნია, ინფორმაცია უნდა იყოს დაცული თუ გასაჯაროვებული. ამიტომ მოლოდინის მომენტი ძალიან მნიშვნელოვანია საზოგადოებისთვის. როდესაც მაქვს მოლოდინი, რომ ჩემს მიერ რომელიმე კერძო კომპანიისთვის თუ სახელმწიფო უწყებისთვის მიწოდებული ინფორმაცია არ უნდა გახდეს საჯარო და ის მაინც საჯაროვდება, ბუნებრივია ეს იქნება სამართალდარღვევა, ადმინისტრაციული ან სისხლისსამართლებრივი და მას სახელმწიფოს მხრიდან უნდა მოყვეს რეაგირება. ოღონდ ეს არის კანონიერი მოლოდინი და არა ჩემი შეხედულებები. მეორე მხრივ, თუ ეს მოლოდინი არ არსებობს, ეს არ მიიჩნევა ადამიანის უფლებების დარღვევად და ვინმეს პირად ცხოვრებაში შეჭრად.

საკითხის ასე დაყენება, როდის მივალთ იმ კონდიციამდე, როცა ყველაფერი კარგად იქნება, არასწორია. ჩვენ უნდა გავყვეთ ამ უფლების განვითარებას, მაგრამ ვფიქრობ თხუთმეტი წელი მაინც დაგვჭირდება იმისთვის, რომ საზოგადოებამ კარგად გააცნობიეროს პირადი ცხოვრების არსი და ეს დავიდეს თითოეულ მოქალაქემდე, იმიტომ რომ როგორც ვაკვირდები, საქართველოში მინიმუმ ოცი წელი სჭირდებათ ხოლმე ადამიანებს იმისთვის, რომ მიხვდნენ რასთან აქვთ საქმე. ჩვენთან ეს პროცესები დაახლოებით 2008-09 წლიდან იღებს სათავეს და თხუთმეტი წელი მაინც დაგვჭირდება თაობის ცვლასთან ერთად, რომ ადამიანებმა ზუსტად გაიგონ, რა არის მათი პირადი ცხოვრება, გაითავისონ და იბრძოლონ საკუთარი უფლებების დასაცავად. ამ ყველაფერში ძალიან დიდია ამ ახალგაზრდა ინსტიტუტის როლი, მათ მიმართ სამოქალაქო სექტორის ნდობაც ძალიან დიდია და ყველას ერთიანი აქტიურობით, საბოლოო ჯამში გარკვეულ შედეგებამდე მივალთ. პირველი დიდი ნაბიჯი იყო კამპანია „ეს შენ გეხება!“, რომელიც ფარულ მიყურადებებს ეხებოდა, რომლის დროსაც მართლაც მოხერხდა საზოგადოებრივი აზრის მობილიზება და კარგად აჩვენებს იმას, რომ ეს შესაძლებელია და კიდევ ერთხელ მაღლობას გამოვხატავ ამისთვის.

ზვიად ქორიძე - ნასამართლეობის თემა ახსენა თამუნამ. მოგეხსენებათ, შეწყალების კომისიაში ვარ და უმთავრესი კითხვა მედიიდან, საზოგადოებიდან, როდესაც შეწყალების აქტი გამოდის, სიის გაცნობას უკავშირდება. ეს კონცეპტუალური საკითხია, რატომ უნდა აინტერესებდეს ეს ადამიანს და რატომ მიაჩნია საკვანძო კითხვად, მიიღოს პერსონალური ინფორმაცია, თუ ვინ შეიწყალა პრეზიდენტმა. რა თქმა უნდა არ ვასაჯაროვებთ, მაგრამ ერთია რომ ჩვენ არ ვასაჯაროვებთ, მეორე ის, რომ მოლოდინი არის საზოგადოებაში.

მეორე ძალიან მნიშვნელოვანი თემაა, როდესაც შეწყალებული, ვადის მოხდის მერე გამოსული მსჯავრდებული, ყოფილი მსჯავრდებული მუშაობის დაწყებას აპირებს საჯარო ან კერძო უწყებაში, სთხოვენ ნასამართლეობის ცნობას. რატომ? ვის სჭირდება ეს ცნობა? რა განსაკუთრებულ ინფორმაციას შეიცავს იმისათვის, რომ მაგალითად რომელიმე კაფეში დაიწყოს მუშაობა? ეს ნორმა გამომდინარეობს ზუსტად იმ საზოგადოებრივი დისკურსიდან, რომელზეც წელან ვსაუბრობდი. ეს კითხვები უნდა გახდეს ძალიან მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი დისკუსიის საგანი. ასევე მაწუხებს თემა, როდესაც საჯარო და კერძო დაწესებულებების ანკეტებში კიდევ არის გრაფა „ეროვნება“. გამოძიების დოკუმენტებშია, მოსამართლე წერს, *ეროვნებით*

ქართველი, ეროვნებით სომეხი. ეს არის პირადი სივრცე, მე ვახდენ იდენტიფიცირებას, ვინა ვარ ეროვნებით, სხვა ვერ დამიდგენს ამას. შენ შეიძლება დამიდგინო, რომ ვარ საქართველოს მოქალაქე, იმიტომ რომ გადავწყვიტე და შენ მომეცი თანხმობა. მაგრამ ეს ნორმები კიდევ არსებობს როგორც კერძო, ისე საჯარო და საზოგადოებრივ სივრცეშიც, ზოგადად.

გიორგი მშვენიერაძე - საინტერესოა, რომ ამ ინფორმაციას, რა ეროვნების ვარ, სახელმწიფო ვერაფერში გამოიყენებს, იმიტომ რომ არცერთი საკითხის გადაწყვეტა ჩემი ეროვნების გამო არ შეიძლება.

თამარ ქალდანი - ეროვნებაზე არა, მაგრამ ეთნოსთან დაკავშირებით ცხარე დისკუსია გვქონდა „საქსტატთან“ და მერე დავთანხმდით. სხვა ყველა ტიპის ანკეტიდან ამოვიღეთ ასეთი ტიპის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემები.

ზვიად ქორიძე - ზუსტად იცით, თამუნა? იმიტომ რომ 5 ნოემბერს იწყება მოქალაქეების აღრიცხვა. არ ვიცი ნებაყოფლობითი იქნება თუ არა, მაგრამ ანკეტაში წერია „ეროვნება“.

თამარ ქალდანი - 31-ში იმართება სხდომა. ძალიან ცხარე დისკუსია გვქონდა, საკანონმდებლო ცვლილებაც კი დასჭირდა, იმიტომ რომ თანხმობა სჭირდებოდა ასეთი ტიპის ინფორმაციის მოგროვებას. იქ არის საუბარი ჯანმრთელობაზეც. ინსტრუქციები მივეცით, როგორ უნდა მოიქცნენ და რომ ყველა კითხვაზე პასუხის გაცემა არის ნებაყოფლობითი. აღწერაში მონაწილეობა სავალდებულოა ყველა მოქალაქისთვის, მაგრამ კითხვებზე პასუხის დროს ვალდებულება, რომ ზუსტად ვუპასუხო, არ მაქვს. გპირდებით, რომ ამ საკითხს კიდევ ერთხელ მივაქცევ ყურადღებას.

ზვიად ქორიძე - გნებავთ ეთნიკურობაზე, გნებავთ ეროვნულობაზე, ეს არის სივრცე, რომელიც ყველამ უნდა მოვაგვაროთ. ჩვენ თუ ამას დავტოვებთ მხოლოდ კანონის იმედად, ან იმის იმედად, რომ პიროვნულ სივრცეს დაიცავს მხოლოდ სახელმწიფო, მისი სახელით მთავრობა ყოველთვის განაცხადებს, რომ დაიცავს, მაგრამ ყოველთვის არის მაღალი რისკი, რომ რაკი ექნება ჩვენგან დელეგირებული ექსკლუზიური უფლება, ის ყოველთვის კარგად დაარღვევს ამ სივრცეს და კარგად გამოიყენებს სათავისოდ, თუ ჩვენგან პრევენცია არ ექნება.

თათული თოდუა - ვფიქრობ, ძალიან საინტერესო დისკუსია გამოვიდა. დიდი მადლობა მომხსენებლებს და აუდიტორიას, რომ მოზრდნდით, გაინტერესებთ ეს საკითხი. საინტერესო იყო დისკუსია იმიტაც, რომ მრავალფეროვანი მოსაზრებებიც მოვისმინეთ. იმის მიუხედავად, რომ აუდიტორია ვიწრო იყო, როგორც მალხაზმა აღნიშნა, თემა იყო საკმაოდ ფართო და ვფიქრობ, ძალიან ბევრ ასპექტს შევეხეთ ამ თემის შიგნით.

ყველას დიდი მადლობა, იმედი მაქვს, კიდევ შევხვდებით ბიოლის ფონდის მომდევნო დისკუსიებზე.